

Partnerská soužití v dnešní společnosti

Dana Nováková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Dana NOVÁKOVÁ**
Osobní číslo: **H118209**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Partnerská soužití v dnešní společnosti**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na rodinu a její status ve společnosti;
- na alternativní typy partnerských soužití;
- na možné faktory, ovlivňující rozhodování jedince při volbě partnerství;
- na poukázání kladů a záporů, která s sebou přináší jednotlivá partnerství.

Součástí práce bude kvantitativní šetření zaměřené na zjištění, v jakých partnerských vztazích žije dnešní populace v ČR.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Blechová, Z. Partnerské vztahy nové generace aneb manželství a svatba. Plzeň: Nakladatelství Z. Blechové, 2007.

Corneau, G. Anatomie lásky. Praha: Portál, 2004.

Giddens, A. Sociologie. Praha: Argo, 1999.

Mareš, P., Potočný, T. Modernizace a česká rodina. Brno: Barrister & Principal, 2003.

Matoušek, O. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993.

Možný, I. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008.

Renzetti, C.M., Curran, D.J. Ženy, muži a společnost. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005.

Satirová, V. Kniha o rodině. Praha: Práh, 2006.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Olga Doňková**
Katedra psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **16. března 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

V Brně dne 16. března 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PhDr. František Vízdal, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Dana Nováková

.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 2. 4. 2013

.....

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Teoretická část této práce se zabývá historií evropské rodiny a pohledem na rodinu současnou, vymezuje jednotlivé formy partnerských soužití jako je manželství, nesezdaná soužití, singles a homosexuální vztahy. Jsou zde zmíněny některé vlivy, jako jsou masmédia, budování kariéry či výchova v rodině, které na nás můžou působit a tím nás ovlivňovat při volbě partnerského soužití. Teoretickou část uzavírá malá sonda do pohledů společnosti, ekonomiky a práva na partnerská soužití.

Praktická část se zabývá výzkumem, jehož cílem je snaha zodpovědět otázky, jaká partnerská soužití jsou v dnešní společnosti preferována, zda může být kariéra důvodem k odložení rodičovské role či jak je v dnešní společnosti chápán pojem „žít single“.

Klíčová slova: rodina, manželství, nesezdané soužití, singles, homosexuální vztahy, partnerská soužití, výchova, kariéra, masmédia, společnost, právo

ABSTRACT

The theoretical part of this task deals with the history of the European family and the view of the current family, defines various forms of partner relations as marriage, cohabitation, singles and homosexual relationships. There are mentioned some factors, such as mass media, advancement and education in the family which can influence our choice of relationship. The theoretical part is concluded with a small probe into the perspectives of society, economics and right to relationships.

The practical part makes research which aims to answer the questions what types of partner coexistence are preferred in today's society, whether career may be a reason for parental role postponement or how in today's society the term "living single" is understood.

Keywords: family, marriage, cohabitation, singles, gay relationships, partner coexistence, education, career, mass media, society, law

„Pravděpodobně nejvýznamnější sociální pomoc, která může být poskytnuta kýmkoli pro tuto zemi a pro lidstvo, je vytvořit rodinu“.

George Bernard Shaw

Děkuji paní Mgr. Olze Doňkové za její velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 RODINA A JEJÍ VÝVOJ	10
1.1 DĚJINY EVROPSKÉ RODINY	10
1.2 RODINA SOUČASNÁ	11
2 FORMY PARTNERSKÉHO SOUŽITÍ	13
2.1 MANŽELSTVÍ.....	13
2.2 NESEZDANÁ SOUŽITÍ	14
2.3 SINGLES	15
2.4 HOMOSEXUÁLNÍ VZTAHY	17
3 VLVY PŮSOBÍCÍ NA VOLBU SOUŽITÍ	19
3.1 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ V RODINĚ.....	19
3.2 KARIÉRA	19
3.3 MASMÉDIA	22
4 POHLEDY NA JEDNOTLIVÁ PARTNERSKÁ SOUŽITÍ	25
4.1 POHLED SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI.....	25
4.2 POHLED EKONOMICKÝ	25
4.3 POHLED PRÁVNÍ	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
5 PARTNERSKÁ SOUŽITÍ V DNEŠNÍ SPOLEČNOSTI	31
5.1 CÍLE VÝZKUMU A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	31
5.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	31
5.3 POUŽITÉ METODY	34
5.4 VÝSLEDKY	35
5.5 ZÁVĚRY VÝZKUMU.....	43
5.6 DISKUZE.....	47
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	55
SEZNAM GRAFŮ	56
SEZNAM TABULEK	57
SEZNAM PŘÍLOH	58

ÚVOD

Téma „Partnerská soužití v dnešní společnosti“ jsem si zvolila proto, že rodina a partnerství se dotýkají každého z nás, jsou součástí našeho života od jeho vzniku až po jeho konec. Na této cestě vystupujeme jak z pozice těch, kteří jsou ovlivňováni, tak i těch, kteří ovlivňují. Je to téma společenské, nahlížet na něj lze z mnoha vědních disciplín.

Teoretická část bakalářské práce je v první kapitole zaměřena nejprve na rodinu, na její vývoj a jaký status ve společnosti dnes zaujímá. V druhé kapitole jsem se zabývala jednotlivými formami partnerských soužití, jakými jsou manželství, nesezdaná soužití, homosexuální vztahy a život „single“. Třetí kapitola se zabývá vlivy, jako jsou výchova v rodině, masmédiá či kariéra, které nás můžou ovlivnit při našem rozhodování, jak dál budeme žít, jaký vztah budeme volit. V závěru teoretické části bakalářské práce jsem se zabývala pohledy na partnerská soužití, a to jak z pohledu současné společnosti, tak z pohledu ekonomického a právního. Pro zpracování teoretické části jsem využila odborné literatury, časopisů a internetových zdrojů.

V praktické části bakalářské práce byl proveden výzkum pomocí dotazníkového šetření. Cílem výzkumu bylo zjistit preference respondentů při jejich volbě partnerského soužití, jaký názor mají na vliv soužití rodičů na jejich volbu partnerského soužití, jaké důvody je vedou k uzavření manželství či co si představují pod pojmem žít „single“. Respondenti se rekrutovali z mužů a žen, kteří vyplnili dotazník uložený na veřejném portále www.vyplnto.cz.

Rodina a její alternativy prochází permanentním vývojem, tak jako společnost a vše kolem nás. Přináší nám nové otázky na téma „jaké partnerství, soužití je pro mě, nás či naši společnost to správné, vyhovující?“

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA A JEJÍ VÝVOJ

1.1 Dějiny evropské rodiny

Různé společnosti a období kladla rodinným vztahům různou váhu. Podléhaly požadavkům církve, státu a jeho právnímu systému či trhu. V historii lidstva není známo, že by existovala společnost, která by neznala nukleární rodiny či skupinu společně žijících osob. Její především základní reprodukční funkce, jako jsou sex nebo péče o děti, musejí být naplňovány ve všech lidských společnostech a jakmile se tyto funkce stanoví, stávají se základem pro přenos mezi generacemi. Nejstarší kořeny evropské rodiny, které bylo možno odvodit z psaných dokumentů, leží v civilizacích Řecka a Říma, které vzkvétaly především na jihu. Na severu a západě Evropy to byli germánské a keltské kmenové společnosti. Jejich odkaz pro rodinu není příliš výrazný, i když řecká kultura a římské právo přispělo mnohým do evropské kultury. Důležitým prvkem pro rodinné vztahy představovalo věno. Ženy dostávaly podíl z manželského fondu svých rodičů, a pokud neměly bratry, stávaly se i dědičkami. To zřejmě vedlo k tomu, že ve středomořských kulturách bylo preferenční uzavírání sňatků v rámci blízkého příbuzenstva. Blízká manželství mezi pokrevními i nepokrevními příbuznými mělo především ekonomické motivy – udržovalo majetek v rodině a status rodiny (Goody, 2006). Klasická římská rodina byla tedy nejen společenstvím osob, ale i jako jednota osob a majetku, v níž dominoval pater familias, otec rodiny (Veselá, 2005).

Příchodem křesťanství byl model antické rodiny zapovězen a evropská rodina se radikálně změnila. Byl to především zákaz rozvodů či sňatků blízkých příbuzných, včetně sešvagřených, později i duchovních příbuzných, které prostřednictvím kmotrovství zavedla církev. Vložením rituálů zrození a s ním zmiňovaného kmotrovství, sňatků a smrti do jejich rukou, poskytlo církvi ohromnou moc a ekonomický prospěch. Radikální změny, které křesťanství přineslo, mělo i dopad na dědictví, církev se stala „součástí“ rodiny a byla zahrnována mezi dědice (Goody, 2006).

Tehdejší středověká společnost byla společností stavovskou. Každý ze stavů měl svůj životní styl, právní normy a specifický typ rodiny. O vhodnosti sňatku rozhodovaly dynastické, územní a ekonomické zájmy rodiny. Běžné bylo soužití širších rodin, především na venkově. Tady byly součástí rodiny i dělníci či tovaryši. Příslušnost k rodině byla pro člověka záležitostí přežití (Matoušek, 2003).

Změna nastala až s příchodem humanismu a renesance, později osvícenství, které je spojováno s ekonomickým vývojem. Došlo k rozvoji obchodu, tovární výroby a měst a tím i k oslabení dřívějších křesťanských norem. Vzhledem k tomu, že náboženství a majetkové nároky církve regulovaly rodinný život v Evropě, jejím oslabením se změnily i rodinné vztahy. Církevní dohled se uvolnil a roli v těchto otázkách převzal stát. Postupně docházelo k oddělování církevních záležitostí od státních (Goody, 2006).

Ženám, především ze středních vrstev, bylo umožněno „dostat“ se z rodiny a pracovat. Jednalo se o práce, jako bylo prodávání na trhu, šití. Tento počínající proces zrovnoprávnění žen přináší postupný rozpad rodiny patriarchální. Ve společnosti byly uctívány nové hodnoty pro založení rodiny, jako je erotická zamilovanost.

Novověká industrializace odvedla lidi z venkova do měst, kde se vytvářela pracovní místa. Ženy začaly pracovat i v průmyslu, domácí práce totiž neměly žádnou hodnotu. Muž přestal být jediným živitelem rodiny, jeho prestiž živitele a vůdce rodiny začala klesat. Sňatky byly uzavírány jen na základě přání snoubenců a ne z popudu rodiny. Rozvinutá industriální společnost se stala méně hierarchickou, byla především prostorem pro ekonomickou a informační směnu (Matoušek, 2003).

Na konci 19. století se podle Rabušice (2001 In Matoušek, 2003) mění model rodiny s více dětmi na model se dvěma dětmi, na základě regulované reprodukce pomocí antikoncepčních prostředků.

1.2 Rodina současná

Výrazné změny v demografickém vývoji po roce 1989 se promítly i do současné české rodiny. Na jejich pozadí stojí změny v hodnotových žebříčcích mladé generace, tlak na individualismus, vzdělávání, kariéru. Současně se zhoršily i podmínky pro mladé rodiny v oblasti podpory státu, vlastního bydlení a problematického skloubení práce a rodiny (Potůček, Mašková a kol., 2009).

Rodinu současnosti můžeme považovat za sociální útvar, která má alespoň 3 osoby, mezi kterými jsou manželské, příbuzenské či rodičovské vazby (Kraus, Poláčková, 2001). Česká rodina v dnešní době svou reprodukční strategii usměřňuje spíše na jedno než na dvě děti a ubývá rodin, kde je dětí více (Možný, 2002).

Podle Možného (1990 In Matoušek 2003) má podobu dvougenerační nukleární rodiny. Dle jeho studia velkoměstské rodiny mají děti volnější vztah k otci než-li k matce. Otec je ten, který s dítětem mluví více o sportu a méně o škole, kamarádech apod. Častěji než matka rozkazuje, matka se spíše snaží o domluvu.

Tato studie poukazuje i na několik specifík či pohledů současné české rodiny (Matoušek, 2003, str. 41):

- postupně se prosazuje stejný podíl matky a otce v domácích pracích;
- je rodinou zaměstnané matky, což je pro rodinu ekonomickou nutností;
- žena je sužována požadavky v zaměstnání a doma;
- žena častěji podává žádost o rozvod pro svou nespokojenost;
- muž je v zaměstnání více angažován, má větší odpovědnost, lepší platové podmínky a od ženy očekává podporu;
- žena očekává od muže finanční zajištění, pomoc v domácnosti, citové a vztahové porozumění;
- muži ani ženy neočekávají, že se žena bude výrazně věnovat kariéře.

Většina problémů dnešní české rodiny souvisí s otevřením prostoru pro nová uplatnění jedince na trhu. Novými důvody k neshodám se jeví podnikání muže, které sice s sebou ve většině případů nese velmi dobré ekonomické zajištění, ale na druhou stranu je toto podmíněno dlouhým časem mimo rodinu. Někteří z těchto mužů si najdou milenky, někteří se rozvádějí a následně žení s mladšími partnerkami. Jiným typem problému je ženino úspěšné uplatnění se v zaměstnání, vyšší platové ohodnocení než má její muž. V dvoukariérových rodinách je předmětem sváru především to, kdo a v jaké míře se bude věnovat dětem a péči o domácnost (Matoušek, 2003).

Problém rozdělení si péče o děti a domácnost a jeho řešení s sebou přinesla do současných českých rodin i nový fenomén, oproti době před rokem 1989. Jde o využívání služeb, které přinesl nový trh, jako je úklid domácnosti, hlídání dětí a v neposlední řadě třeba i venčení našich domácích mazlíčků.

2 FORMY PARTNERSKÉHO SOUŽITÍ

2.1 Manželství

Sociologický slovník uvádí, že jde o „*právní vztah zavazující muže a ženu ke společnému životu*“ (Jandourek, 2001, str. 148). Podle Giddense (2003, str. 156) je manželství „*sociálně akceptovatelný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci*“. V západním světě je manželství spojeno s monogamií, tedy svazkem jednoho muže a ženy, popř. sériovou monogamií tzn. více partnerů, ale postupně.

Manželství v minulosti bylo institucí, která neplnila jen funkci uspokojení po intimitě, ale bylo především prostředkem k udržení si slušného života. V rámci možností se jednalo např. o rodinné tradice, majetek či postavení rodiny.

Sociální normy tradiční společnosti určovaly nejen kdo může vstoupit do manželství, ale i kdo nemůže. Ti kdo nemohli, tehdy tvořili až pětinu české populace a rekrutovali se především z řad kněží či sloužících. Vstup do manželství bylo v tehdejší tradiční společnosti významným počinem, který byl součástí zájmu rodu, rodiny a jejich vzájemné interakce.

S příchodem průmyslové revoluce postupně docházelo k uvolňování jedinců z ekonomické závislosti na rodině a jejím majetku. Dělo se tak na základě migrace obyvatel z venkova do měst, což přineslo možnosti samostatného výdělků a vytvoření si tím, již zmíněné, ekonomické nezávislosti.

Současná doba přináší vyvázání jedince ze sociálních struktur. Více záleží na kulturním kapitálu každého, který mu umožňuje dosáhnout požadované životní úrovně (Katrňák a kol., 2010).

Svazek manželství už dnes není chápán jako prostředek k přenosu rodinných tradic a majetku, ale jako dobrovolné rozhodnutí dvou jedinců do takového svazku vstoupit, bez další následné kontinuity. Mají vlastní představu o svém životě, vlastní příjem a pevně stanovený cíl. Manželství tedy chápou jako zdroj radosti a jako to, co jejich vlastní život obohatí a zpříjemní (Katrňák, 2011).

Manželství a rodina v současném pojetí je výrazně založena na solidaritě, což s sebou přináší varianty manželství, které jsou založeny na jejich prioritách a potřebě. Příkladem může být manželství na dálku, které není v dnešní době ničím neobvyklým.

Znají jej manželky řidičů kamiónů, montérů či manažerů, jejichž práce je odvádí po celém světě.

Je nasnadě, že při takovém uspořádání může jak partnerství, tak rodina jako taková zákonitě trpět. Ve skutečnosti to ale nemusí být pravidlem. Důležitými prvky je zde hloubka vzájemného pouta partnerů, dále pak samostatnost ženy v každodenním životě a také vnitřní povahové nastavení obou partnerů. V páru, kde každý preferuje velkou míru osobní svobody, může mít manželství na dálku i nesporný přínos. Je poměrně dost případů, kde tento typ legální skryté odluky vyřešil i partnerskou krizi. Především v manželstvích, kde zavládla ponorková nemoc a stereotyp. Dát si oficiální pauzu bylo pro partnery nepřijatelné, ale víkendové manželství problémy když ne vyřešilo, tak je alespoň dostalo z permanentního zorného úhlu. Výsledkem může být navracející se vzájemná úcta, tolerance, porozumění či sexuální přitažlivost. Odloučení posiluje vzájemné těšení se na sebe a vášně, ale zároveň může přinést i riziko, že se z obou stanou sólisti, neschopní vzájemného společného soužití (Poncarová, 2012).

2.2 Nesezdaná soužití

Nesezdaným soužitím, někdy také označovaným jako „život na psí knížku“ je myšleno soužití dvou lidí, žijících ve společné domácnosti, kteří neuzavřeli sňatek. Jde o svazek, ve kterém je vychováváno alespoň jedno dítě, přičemž oba partneři jsou jeho biologickými či nevlastními rodiči. Do nesezdaných soužití můžeme zahrnout i soužití již rozvedených či ovdovělých partnerů (tzv. druhá šance). Lze tedy předpokládat, že jde o vztahy, které jsou alternativou manželství (Vítečková, Jílková, 2011).

Při ohlédnutí se za generaci rodičů dnešních mladých lidí bylo uzavření sňatku, když ne plánovaným krokem, tak určitě skutečností, která nastala v okamžiku početí dítěte. Legitimizace partnerského soužití, při otěhotnění partnerky, byla až do 80. let minulého století velmi silná. Tehdejší nesezdaná soužití byla vesměs jen obdobím chápaným jako „manželství na zkoušku“, které trvalo v průměru jeden rok, před uzavřením sňatku.

Změna v chápání legitimizace partnerského soužití nastala počátkem devadesátých let minulého století. Mladí lidé v současné době nepovažují za až tak důležité legalizovat svá partnerství, ani při narození dítěte. Jiný pohled však mají dle průzkumu na svůj

budoucí život. I když jsou tolerantní k nesezdaným soužitím druhých, sami však tento způsob soužití neplánují a život v manželství upřednostňují (Možný, 2011).

Pro toto soužití existuje mnoho dalších výrazů. Zahraniční odborníci používají např. společné soužití (living together), konsenzuální svazek (consensual union), dvoustupňové manželství (two-step marriage), manželství na zkoušku (trial marriage) atd. Nejpoužívanějším termínem je pak právě nesezdané soužití (Vítečková, Jílková, 2011).

V České republice žijí v nesezdaném soužití především lidé starší než 35 let, přesto se v posledních 10 ti letech významně jejich podíl zvýšil hlavně v mladších věkových skupinách (nejvýrazněji ve věkové skupině 25-29 let). V nesezdaném soužití žili ve všech sledovaných letech častěji muži než ženy. Z hlediska rodinného stavu nejvíce kohabitovali rozvedení, výrazně se zvýšil také podíl svobodných osob žijících v nesezdaném soužití (Černá, 2005).

2.3 Singles

Pokud se ohlédneme do minulosti, i v době tradiční rodiny nalezneme muže a ženy, kteří žili osamoceni, neprovdaní a bezdětní. Tehdejší společnost je brala jako neprovdané ženy, které byly součástí rodin svých sourozenců, pomáhajíc při výchově dětí a starostí o domácnost, u mužů šlo o vstup do armády. Další alternativou pro svobodné byl vstup do kláštera či služba v domech šlechticů, kde svobodný stav byl podmínkou tehdejší služby, která byla také často celoživotním zaměstnáním (Možný, 2011).

V západních zemích se skupina singles vytvářela již na konci 20. století. Na jejím vzniku se podle sociologů podílela vzrůstající tendence na flexibilitu pracovní síly, tedy možnost stěhování se za prací, zvládání služebních cest, dlouhou pracovní dobu anebo naopak, ustát dobu, kdy člověk ztratí zaměstnání a hledá si novou práci. Na druhé straně šlo o pohodlnost života bez odpovědnosti, využívání nabízených možností, jako je cestování, studium, u žen odkládání mateřství. Nepřímo přispívá k růstu skupiny singles nový životní styl soudobých společností. Jedná se o liberální a otevřený postoj k homosexualitě a také hledisko zdravotní, přibývání civilizačních nemocí, jakou je např. neplodnost mužů i žen.

U nás ke vzniku skupiny singles dochází až v devadesátých letech 20. století, kdy se pro naši společnost otevírají nové možnosti. Tito singles se odpoutali (ekonomicky

někdy i fyzicky) od své rodiny a zatím nezaložili či nechtějí založit svou vlastní rodinu (Možný, 2011).

Samotný obsah kategorie singles se výrazně měnil a ani dnes není jednoznačně vymezen. v 70. a 80. letech byli chápáni jako singles lidé žijící dlouhodobě v nesezdaném soužití včetně lidí praktikujících ještě o něco otevřenější formy soužití.

Právě v typologii singles vytvořenou Staplesem byla kritériem míra otevřenosti vztahu.

Typologie zahrnuje 5 skupin:

- free-floating unattached - bez závazků, náhodné schůzky (nejčastější typ),
- open-coupled relationship - otevřený vztah - relativně stálý vztah, ale může zahrnout další sexuální a romantické vztahy,
- close-couple relationship - uzavřený vztah - vzájemné uspokojování sexuálních a romantických potřeb,
- singles v jedné domácnosti - zasnoubení nebo dohoda o společném soužití,
- accomodationalist - dočasný nebo permanentní „život solitéra“ - zahrnuje často starší osoby.

Z tohoto vymezení charakteristických skupin je zřejmé, že v této typologii se singlovství pojí s celou řadou v různém stupni otevřených vztahů (Tomášek, 2003).

Dnešní sociologie však stále nedokáže jasně vymezit, kdo singles vlastně jsou - jde o soužití lidí, kteří mají každý vlastní byt, či je to ovdovělý či rozvedený jedinec, nesezdaný pár či neprovdaná matka žijící se svým partnerem nebo bydlení kamarádů v jednom bytě? Sociálně nejvýznamnější však zůstává otázka plánované či dobrovolné bezdětnosti těchto jedinců. Pokud vychází jako téměř nulová, vzdaluje se naše společnost od možnosti udržet reprodukční režim, společnost stárne (Možný, 2011).

Současné vnímání života singlů není vnímáno jako stav konečný, ale jako dočasná alternativa (Tomášek, 2003).

2.4 Homosexuální vztahy

Pohledem do evropské historie zjistíme, že homosexualita byla pouze v jednom okamžiku a v určitých kruzích rovnocenná heterosexuality, a to v době starověkého Řecka. Ideálem krásy té doby byla „nevyvinutost“. Jednalo se především o mužskou homosexualitu, kde šlo o vztahy mezi dospělými muži a chlapci, kde se na chlapce, do jejich pubertálního věku pravděpodobně nahlíželo jako na ženu. Ve Spartě patřily takovéto vztahy k výchově budoucího válečníka. Ženská homosexualita nebyla v tomto období známou. Ve starověkém Římě byly homosexuální vztahy po určitou dobu tolerovány, postupem času však byla homosexualita považována jako důkaz nedostatku mužnosti.

V období středověku a nástupu židovsko - křesťanských tradic, které předepisují život podle biblických zákonů, byla homosexualita zavrhována. O situaci v Čechách se poprvé zmiňuje tzv. Karolinský trestní kodex, vydaný r. 1353 Karlem IV., podle kterého mají být homosexuální vztahy krutě trestány (Janošová, 2000).

Renesance přinesla uvolnění v myšlení, které se vracelo k předkřesťanským ideálům. I když nebyla homosexualita stále tolerována, v životě tehdejší evropské společnosti byly homosexuální vztahy známy a tolerovány. Nesmělo se však jednat o svedení mladistvého či společenského faux pas. Jisté zmírnění přišlo i v Čechách, kdy Josef II. vydal zákon, kterým snížil trest za homosexuální styky, na vězení.

Na přelomu 19. a 20. století odborníci opouštějí od křesťanského náhledu na homosexualitu jako na hřích a přesunují ji do kategorie lékařské. Po 2. světové válce dochází v evropských státech k dekriminální homosexuality včetně Československa v roce 1961 (Janošová, 2000).

Tento počín, tedy přijetí trestního zákona roku 1961, kde nebyla poprvé v českých dějinách stanovena trestnost homosexuálního chování, označil Jan Seidl jako „výrazný projev toho, co rozumíme emancipací homosexuality“ (Seidl, 2012, str. 249).

Zákon však nezamezil diskriminaci a nesvobodě homosexuálně orientovaných jedinců v naší společnosti. Ze strany státu bylo zabraňováno v informovanosti veřejnosti, vzniku spolků a organizací těchto homosexuálních jedinců. Ze strany sexuologů byla homosexualita považována za sexuální deviaci. Tato situace vyvolávala ve společnosti množství předsudků a negativních postojů vůči této minoritě (Janošová, 2000).

Postoj společnosti se začal měnit až s příchodem „sametové revoluce“ v roce 1989. Pominul tlak na autocenzuru a do porevoluční společnosti se postupně dostávalo množství informací o homosexualitě pomocí tištěných a audiovizuálních masových médií (např. formou různých textů, televizních diskuzí a pořadů, dokumentárních filmů či rozhlasových pořadů). Homosexualita se začala stávat viditelným společenským jevem. Toto období s sebou přineslo i vznik mnoha organizací (např. SOHO – Sdružení organizací homosexuálních občanů, HRHO – Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních občanů), které se zabývají nejenom humanitární činností, jako je pomoc a prevence nemoci AIDS, ale také politickou činností, spojenou s úsilím o zakotvení institutu registrovaného partnerství osob téhož pohlaví do českého právního řádu. Politická aktivita těchto organizací v letech 1997 – 2006 byla korunována přijetím zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství s účinností od 1. července 2006. V létě téhož roku tak byla uzavřena první registrovaná partnerství (Seidl, 2012).

3 VLIVY PŮSOBÍCÍ NA VOLBU SOUŽITÍ

3.1 Výchova a vzdělávání v rodině

Rodina v sobě zahrnuje mnoho činností – pečuje o výživu a zdraví svých členů, o jejich hmotné zabezpečení, vytváří socializační a výchovné prostředí, předává kulturní dědictví, vštěpuje morální postoje a v neposlední řadě i chrání a podporuje.

Rodina je prvním a nejdůležitějším prostředím pro svou socializačně-výchovnou a citovou funkci. Jde tu o osobní působení jejích členů navzájem, především však na dítě. Zároveň jde i o působení mezi mladší a starší generací. Základním úkolem rodiny je připravit dítě na vstup do společnosti. Po celou dobu svého života v rodině dítě přijímá širokou paletu informací, které zpracovává v souladu se svými přirozenými vlohami, potřebami a zkušenostmi. Zároveň přejímá i hodnotový žebříček svého prostředí, má možnost vzorů, jak ve svých rodičích, tak i ve svých případných sourozencích. Rodiče jsou také modelem pro osvojování si sociálních rolí muže a ženy, otce a matky (Kraus, Poláčková, 2001).

Modely manifestované rodinným prostředím, které jsou vzorem předávaným potomkům (Farková, 2009, str. 25-26):

- koalice partnerů či manželů, která je základem pro pocit bezpečí a životní jistotu;
- koalice rodiče a dítěte, při níž se rozvíjí obě strany;
- koalice rodičů a koalice dětí, kde rodičovská koalice garantuje pocit bezpečí a jistoty a koalice dětská funguje pro sdílení, podporu či filtraci toho, co koalice rodičů nemusí vědět. Dále slouží pro první vrstevnické interakce, a později i prototyp partnerského chování v případě nestejných pohlaví dětí.

Hodnoty a zásady, které člověk získá v rodině, jsou základem, který přenáší do své rodiny i do svého života. Podle P. L. Bergra (Kraus, Poláčková, 2001) se jedná o „sociální dědičnost“.

Současnost přináší mimo rodiny i další socializační činitele v podobě vrstevníků, školy, masových médií, zaměstnavatelů, které vytvářejí různé protichůdné socializační tlaky. To je pro jedince, oproti minulé tradiční společnosti, kde fungovala všudypřítomná kontrola, velmi náročné pro jeho orientaci.

Záleží však na každém z nás, které tlaky a do jaké míry budeme internalizovat (Kraus, Poláčková, 2001).

3.2 Kariéra

Každý člověk jednou přijde do věku, kdy ukončí své vzdělávání a musí se rozhodnout, kudy se bude jeho životní cesta ubírat dále. O to více se toto rozhodování dotýká žen, jako možných budoucích matek.

Pokud se ohlédneme do minulosti, měly ženy velmi často jasně vymezenou roli. Jednalo se především o roli matky, pečující o děti a chod domácnosti, která byla zcela finančně závislá na manželovi. K obratu došlo v sedmdesátých letech minulého století, kdy v západních zemích feministické hnutí došlo své expanze a poukazovalo na to, že žena by měla být finančně nezávislá, mít svůj příjem z vlastního zaměstnání. To se dotklo hlavně generace žen, které se narodily v době poválečného babyboomu a které v době sedmdesátých let 20. století dosáhly vysokoškolského vzdělání. Chtěly se dále rozvíjet v rámci zaměstnání a odmítly se nechat uzavřít „do domácnosti“, tak jako jejich matky (Možný, 2002).

V osmdesátých letech minulého století bylo snahou feministického hnutí vnést do společnosti diskuzi o ženách, které se rozhodnou pro mateřství, byly podporovány „mateřským platem“ v takové výši, aby se mohly věnovat rodině. Pokud by se chtěly vrátit do zaměstnání, „mateřský plat“ měl postačit k zaplacení chůvy po dobu jejich nepřítomnosti. Cílem bylo postavit placenou práci v zaměstnání na roveň práce domácí, která je spojena s péčí o dítě (Možný, 2011).

Situace v české společnosti se však lišila díky politickému zřízení. Pod rouškou emancipace jako rovnosti ženy a muže, byly ženy a matky mobilizovány do zaměstnání. Stát tuto svoji strategii podporoval rozšířením jeslí a školek. Čas však ukázal, že dlouhé a časté absence matek v zaměstnání a klesající mzda mužů, jsou pro stát ekonomicky neúnosné a životní úroveň rodin klesá. Stát tak problém řešil v prodlužování mateřské dovolené, která se z původních čtyř měsíců prodloužila až do současných čtyř let věku dítěte (Možný, 2002).

Vývoj v životní dráze ženy - matky naší společnosti je pro dnešní dobu typický především hledáním slučitelnosti mateřství a kariéry a jejich optimálním skloubením. Tlak

společnosti na vyšší produktivitu a stoupající soutěživost je pro ženy, které by rády založily rodinu a zároveň si i rády budovaly kariéru, se jeví dnešní doba spíše nepříznivá.

Z pohledu dnešní české společnosti si můžeme ženy, jako možné budoucí matky, rozdělit do několika skupin:

- ženy, pro které je jejich povolání a nepřerušovaná kariéra životním naplněním a zůstávají bezdětné,
- ženy, které rodinu chtějí, ale také chtějí v životě dosáhnout i něčeho jiného než pouze vychovávat děti,
- ženy, které chtějí zůstat doma a vychovávat děti a mají pro to dobré finanční zázemí,
- ženy, které chtějí zůstat doma a vychovávat děti, ale postrádají finanční zázemí.

Vzhledem k tomu, že v dnešní době si žena může svobodně nakládat se svým životem, je to pro některé z nich těžké rozhodování.

Předně je nutno říci, že pro každou ženu je hledání nejvhodnějšího řešení podmíněno různými vlivy. Do úvahy je třeba vzít prostředí, v kterém se žena pohybuje, vlastní přání, její možnosti a schopnosti, co je pro ni důležité, co může v životě postrádat, čeho se vzdát. Mnoho žen je také v dnešní době „trápeno“ jakýmsi ideálem ženy, která zvládne péči o dítě, práci doma i v zaměstnání.

Můžeme se podívat trochu podrobněji na ty nejhlavnější důvody, které můžou ženu ovlivnit, při jejím rozhodování:

- druh její profese,
- možnost návratu do zaměstnání v případě odchodu na mateřskou dovolenou,
- ekonomická nezávislost či bezproblémovost,
- partnerova podpora,
- uvědomění si, co je pro ni důležité,
- podpora státu ve formě institucionalizované péče o dítě.

Optimální řešení je pro každou ženu jiné a těžko se dá situace paušalizovat či něco obecně nařizovat. Stále však existuje mnoho „tradičních“ párů, kdy žena pečuje o rodinu

a muž má možnost rozvíjet svou kariéru. Je zapotřebí svá přání a touhy korigovat podle toho, jak se vyvíjíme my, naše okolí i situace, ve kterých se nacházíme (Hollá, 2008).

3.3 Masmédia

Hromadné sdělovací prostředky nebo-li masmédia zprostředkovávají celospolečenskou tedy masovou komunikaci díky komunikačním prostředkům jako je periodický tisk, rozhlas, film, televize, internet.

Tradiční společnost dávala člověku jistotu toho, kam patří, každodenní život byl řízen tradicemi, obzor lidí byl limitován místem a interakcemi s lidmi ze svého společenství. Dnešní postmoderní svět je spojený s mobilitou, individualizací jedince a všude přítomnými médii. Jejich vývoj začal postupně snižovat kontakty mezi lidmi, tedy fyzickou přítomnost v daném čase a prostoru a tím i získávání životních zkušeností. Rozvoj médií přináší nové formy jednání, interakcí a nové druhy sociálních vazeb (Thompson, 2004).

Vstupem médií do rodinného prostředí došlo k omezení rodičovské autority a jakési selekce toho, co má dítě vědět. Domov už není základem všech dětských zkušeností. Díky médiím jako jsou televize či internet, mají děti možnost pohledu z vnějšku a posuzovat a hodnotit rodinné prostředí, zvyky, přesvědčení či sociální chování dospělých. Elektronická média zvýšila i povědomí žen a mužů o tom, jaké představy má o nás druhé pohlaví (Meyrowitz, 2006).

Výzkumy ukázaly, že způsob, jakým dává jedinec mediálními sděleními smysl, se mění podle jeho sociálního zázemí a i na dalších okolnostech. Při přijímání a prisvojování mediálních sdělení si jedinec utváří sebepojetí, tedy chápání toho, kdo jsme a kde se nacházíme. Tento proces je záležitostí dlouhodobou, při kterém některá sdělení zapomínáme, o některých diskutujeme s ostatními a některá se mohou stát základem pro naše další jednání a chování. Média nám svými sděleními dávají možnost rozvíjet představivost. Díky zprostředkovaným „mediovaným“ zážitkům si jedinec dokáže sebe sama představit a zažívat životy druhých, které se liší od jeho skutečného života a budovat si jakýsi „představovaný či chtěný život“. Současně se však může vyvinout závislost na těchto médiích, hlavně v případě, kdy je se svým reálným životem jedinec nespokojen či zklamán (Thompson, 2004).

Například internet - vytvořil nový „komunikační prostor“ a s tím i spojené nové formy mezilidských vztahů a přátelství na základě různých druhů zájmů, vnímání určitých zkušeností a potřeb. Závislost na internetu můžeme přirovnat k závislosti na drogách. Přináší ale i psychické problémy jako je ztráta smyslu pro realitu (Musil, 2003).

Dalším, nás ovlivňujícím médiem, je televize. Ta se stala dostupnou a zajímavou zábavou, vytlačujíc ze života lidí mnoho zájmových aktivit, koníčků, kontaktů s jinými lidmi, četbu knih, zakrňuje představivost, snění a fantazie. Zejména dětem hrozí, že si vytvoří falešný obraz světa z televizní obrazovky, protože nejsou schopny odlišovat co je skutečné a co pouze iluze. Především reklamy navozují pocit, že lidé, kteří budou konzumovat tak, jak reklama předkládá, budou krásní, šťastní a rodinná idyla bezchybná.

Pokud se podíváme na tištěná média, můžeme říci, že jsou stejně ovlivňujícím médiem jako média elektronická, zejména v podobě časopisů.

Na rozdíl od novin, které se obrací k široké veřejnosti a jsou celospolečenským médiem, je na našem trhu k dispozici široký výběr časopisů, které jsou cíleny na určité skupiny čtenářů, jakými jsou mladá generace, ženy a v menší míře i muži. Časopisy se zabývají tématy, kterým se denní tisk nevěnuje nebo jen velmi omezeně, např. móda, vztahy, sex, kariéra, zdraví.

V časopisech můžeme nalézt spousty rad a doporučení, jak si najít partnera, jak se oblékat, jak se stát atraktivní a žádoucí pro opačné pohlaví (*např. časopisy Esquair, Quo, které se zaměřují na mužskou populaci, kde je vykreslována maskulinita spojená s agresivitou, fyzickou silou či sexuální apetencí. v časopisech pro ženskou populaci, jako je Elle, Joy, Marianne či Svět ženy, můžeme nalézt např. téma „Jak požádat muže o ruku“, kde si lze přečíst rady, co dělat, když chcete mít svatbu nebo čeho se vyvarovat při žádání muže o ruku či jak se o to naopak pokusit - Svět ženy č. 02/2013*) (Kutálková a kol., 2005).

Časopisy tak mohou vytvářet možný předobraz partnerského soužití, který někdy nemá s realitou nic společného.

Do tištěných médií patří samozřejmě i knihy, které díky své rozmanitosti žánrů, jsou pro širokou veřejnost. Domnívám se, že četba knih však není tak agresivně manipulovatelná jako četba časopisů.

Jak píše Roth (2005, str. 107) „*Psané slovo má větší váhu, než vysílané. Už jen proto, že se k němu můžete vrátet, znovu si číst text, kterému jste třeba dobře nerozuměli,*

brát si vytištěný článek jako podklad k diskuzi nebo dohledávání dalších informací třeba zrovna na internetu“.

Dalším médiem, které se řadí do auditivních médií, je rozhlas, který je pro mnohé z nás spíše zvukovou kulisou. I tady probíhají diskuse na různá společenská témata, jakou je sexualita či partnerská soužití. Pokud bychom se zaobírali možným vlivem na nás, jako posluchače, lze říci, že tyto diskuse mohou mít i pozitivní vliv.

Také je však důležité poznamenat, že nám masmédiá přinášejí mnoho pozitivního, ať už to je možnost získávání informací, vzdělávání nebo ukázání světa, který chceme poznat. Zároveň nám však mohou i pokřivit či zkreslit naše rozhodování při volbě partnera a posléze partnerského soužití.

4 POHLEDY NA JEDNOTLIVÁ PARTNERSKÁ SOUŽITÍ

4.1 Pohled současné společnosti

Dnešní společnost se více, jak kdy předtím, obává rozpadu rodiny jako instituce, která zajišťuje jedinci „ukotvení“ ve společnosti. Vystává otázka, co se stane, když se rozpadne tradiční obraz rodiny jako základ státu a společnosti? Odpovědí může být názor sociologa rodiny Françoise de Singlyho (2003 In Dudová), že ač je společnost individualizovaná, je však stále společností vztahovou. Lidé stále žijí ve vztazích, akorát jejich forma a svoboda se mění.

Výzkumy také ukazují, jak je společnost otevřená alternativním typům soužití. Projevuje se silící liberalizace postojů k soukromému životu, k uspořádání partnerských vztahů a také k mimomanželské plodnosti. Tomu možná napomáhá i skutečnost, že děti, které se narodí mimo manželství, jsou chráněny zákonem (Paloncyová, Šťastná, 2012).

Velký krok udělala společnost i v oblasti akceptování soužití homosexuálních. To se zobrazuje v názorech veřejného mínění v ČR, jehož výzkum provedla společnost CVVM na vzorku 1042 obyvatel České republiky starších 15 let v květnu 2012. Otázka, zda by homosexuální ženy a muži měli mít právo uzavřít sňatek, zaznamenal, že ke kladné odpovědi se kloní 51 % respondentů (41 % v roce 2011, 36 % v roce 2007) a k záporné 44 % respondentů (48 % v roce 2011, 57 % v roce 2007). Podporu (75 %) má registrované partnerství. Podpora práv homosexuálů klesá s věkem a naopak roste se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně. Ve všech případech výrazně častější negativní stanovisko ke zkoumaným právům homosexuálu vyjadřovali lidé hlásící se k římskokatolickému vyznání. Naopak výrazně vstřícnější postoj k právům homosexuálů projevují lidé, kteří mají homosexuály mezi přáteli či známými (Tabery, 2012).

4.2 Pohled ekonomický

Vstup do manželství a založení rodiny je pro řadu lidí, především těch mladších, ovlivněno obavou z ekonomické situace, která je s tímto životním krokem spojena. Jde tu jak o vynaložení finančních prostředků při vstupu do manželství, ale i o situaci, která vzniká s příchodem dítěte, náklady na výchovu dětí průběžně rostou. V současné době se

odhaduje, že průměrné náklady na dítě od narození po dospělost přesahují dva milióny korun.

Česká republika přitom patří v mezinárodním srovnání k zemím, které mají nejdelší dobu rodičovské dovolené a rodiny s dětmi mají poměrně silnou sociální a daňovou podporu. Ale i ta se postupně rok od roku snižuje a upravuje. Finanční podpora státu přechází od plošného vyplácení rodinných dávek k adresnějšímu (MPSV, 2005).

Na uvažování mladých lidí o plánování společného života mají vliv i pravidelně se objevující zprávy o nejistotě ohledně dalšího vývoje a dopadu ekonomické krize, dále pak i poskytovaná finanční podpora státu ve formě daňových úlev a příspěvků, které by vyrovnaly možný pokles životní úrovně rodiny při jejím založení a výchově dětí (Potůček, Mašková, 2009).

Tato krize přispívá v posledních letech např. i k návratům dospělých dětí, kterým se přezdívá „boomerang kids“ neboli bumerangové děti. Pár let si vyzkouší žít samy, a když se objeví problém, vracejí se k rodičům. Třeba proto, že přišly o práci nebo o bydlení a potřebují nějaký čas na to, aby se znovu postavily na vlastní nohy. To ovlivňuje i pokles svateb, který byl rovněž statisticky zaznamenán i v období velké hospodářské krize, která v Česku kulminovala kolem roku 1933.

Toto nám ukazují i výzkumy z hlediska reprodukčního chování, kde nejcitelnější změnou mezi roky 1993 a 2010 je posun průměrného věku snoubenců při prvním sňatku a průměrného věku prvorodiček do vyššího věku.

Průměrný věk při uzavření prvního sňatku se u nevěst zvýšil ve sledovaném období z 23 na 28 let, v případě ženichů z 25 na 31 let.

Průměrný věk prvorodiček vzrostl z necelých 23 na necelých 28 let. Podíl matek do 18 let ze všech matek klesl pod jedno procento, zároveň se zvýšil podíl matek starších 40 let včetně. Matky ve věku 40 a více let představovaly v roce 2010 téměř 2 % všech matek.

Výraznou změnou oproti roku 1993 je také nárůst podílu dětí narozených mimo manželství. V roce 1993 se jednalo o 12,7 % všech narozených, v roce 2004 o 30,6 % a v roce 2010 již o 40,3 % narozených dětí a v roce 2011 se zvýšil na 41,8 %. Děti narozené prvorodičkám tvořily v roce 2010 téměř 60 % všech dětí narozených mimo manželství a přibližně polovina dětí narozených prvorodičkám byla nemanželských (ČSÚ, 2011, 2012).

Jako „bezproblémoví“ jsou pro stát hlavně neprovdaní a bezdětní, kteří mají většinou dobré ekonomické zázemí a nepotřebují sociální podporu státu (Možný, 2011).

4.3 Pohled právní

Současnost přinesla do partnerského soužití - oproti klasické rodině, jejímž základem je vznik manželství - nové alternativy, jejichž modifikace jsem zmínila již v kapitole 2 této práce. Zde bych chtěla poukázat na odlišnosti, které právo upravuje pro jednotlivá partnerská soužití. Pro porovnání byly využity vydané zákony České republiky v platném znění a to:

- Zákon o rodině, zákon č. 94/1963 Sb., (dále „ZoR“),
- Zákon o registrovaném partnerství, zákon č. 115/2006 Sb., (dále „ZRP“),
- Občanský zákoník, zákon č. 40/1964 Sb., (dále „OZ“),
- Zákon o dani z příjmů, zákon č. 586/1992 Sb., (dále „ZDP“),
- Zákon o důchodovém pojištění, zákon č. 155/1995 Sb., (dále jen „DP“).

Manželství vzniká uzavřením sňatku, který je právně ošetřen v §§1 - 17 ZoR. Snoubenci si mohou volit mezi občanským či církevním sňatkem, před kterým musí proběhnout předodдавkové řízení. Sňatek je registrován na jakémkoliv matričním úřadě. Uzavření registrovaného partnerství se řídí dle §§1 - 4 ZRP. Registrované partnerství může vzniknout pouze souhlasným prohlášením osob stejného pohlaví před matričním úřadem v kraji, kde má alespoň jeden z partnerů trvalý pobyt. Seznam těchto úřadů stanovuje vyhláška Ministerstva vnitra ČR. Nesezdané soužití není zákonně upraveno.

Manželé se mohou navzájem zastupovat v běžných záležitostech, kde jsou zavázáni společně a nerozdílně, což je ošetřeno v §21 ZoR. Registrovaní partneři se taktéž mohou vzájemně zastupovat, kde jednání jednoho partnera zavazuje oba, což uvádí §9 ZRP. v nesezdaném soužití je zastupování partnerů výhradně smluvní, a to na základě plné moci (dle §31 a násl. OZ).

Co se týká nájemního bydlení, vzniká za doby manželství zásadně zákonný společný nájem bytu manžely (§§703 - 705 OZ). Při nesezdaném soužití a registrovaném partnerství je společný nájem smluvním (dle §§700 - 702 OZ).

Vyživovací povinnost za trvání manželství či registrovaného partnerství je totožná. Právně tuto povinnost, na zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň, v rámci manželství upravuje §91 ZoR a pro registrované partnerství §10 ZRP. Pro nesezdané soužití není právně upraveno.

Po zániku vztahu mají jak manželé, tak i registrovaní partneři vzájemnou vyživovací povinnost. Pokud není jeden z partnerů schopen se sám uživit, může po bývalém partnerovi žádat příspěvek na výživu k udržení stejné životní úrovně. Příspěvek druhému partnerovi může být přiznán až na dobu tří let po rozvodu či zrušení registrovaného partnerství. Toto je upraveno v §§92 a 93 ZoR a §11 odst. 2 ZRP. Vyživovací povinnost po rozchodu partnerů, kteří žili v nesezdaném soužití, není právně upravena.

Osvojení si dítěte je možné v manželství, v nesezdaném soužití a za určitých podmínek i v registrovaném partnerství. V manželství si manželé mohou osvojit dítě společně (§66 ZoR) - prostým i nezrušitelným osvojením. V registrovaném partnerství je sice zákaz osvojení dítěte za trvání partnerství (dle §13 odst. 2 ZRP), ale pokud má partner dítě, není registrované partnerství překážkou pro svěřeni dítěte do jeho výchovy. Pokud má jeden z partnerů svěřeno do výchovy dítě, podílí se na výchově dítěte i druhý partner. V nesezdaném soužití v zásadě mohou osvojit, nemohou však žádat o osvojení oba, nýbrž jen jeden, jako osamělá osoba viz §74 odst. 2 ZoR.

Daňové zvýhodnění na partnera je možno uplatnit pouze v manželství. Jedná se o snížení daně z příjmu poplatníka o částku 24.840,- Kč, pokud druhý manžel nemá vlastní příjem vyšší než 68.000,-Kč ročně (§35ba ZDP). Pro registrované partnerství a nesezdané soužití není právně upraveno.

Zánik partnerského vztahu, který vznikl uzavřením manželství, nastane na základě rozvodu, smrti či prohlášením za mrtvého jednoho z manželů (§§22-29 ZoR). Registrované partnerství zaniká za stejných podmínek jako manželství s tím rozdílem, že nejde o rozvod, ale o zrušení partnerství (§§14-17 ZRP). Zánik nesezdaného soužití nastane smrtí či prohlášením za mrtvého jednoho z partnerů nebo zrušením jejich společné domácnosti (vymezení pojmu „domácnost“ je upraveno v §§ 115-116 OZ).

Při úmrtí partnera vzniká nárok na pozůstalostní důchod ve formě vdovského a vdoveckého důchodu. Tento důchod je poskytnut druhému partnerovi, který žil s mrtvým

partnerem v manželství, což je upraveno §§49 - 50 DP. Pro registrované partnerství a nesezdané soužití není zákonem upraveno.

Po úmrtí partnera, dle OZ, dědí ze zákona v 1. dědické skupině manžel nebo registrovaný partner dle §473 OZ (případně v 2. dědické skupině dle §474 OZ). Pro jedince, který žil v nesezdaném soužití, připadá dědění v 2. dědické skupině (§474 OZ) za podmínky, žil-li se zůstavitelem ve společné domácnosti nejméně rok před smrtí a pečovali o domácnost (popř. v 3. dědické skupině §475 OZ) nebo nedědí vůbec.

V této kapitole šlo o srovnání možných jednotlivých etap a momentů, které partnerství dvou jedinců, ať heterosexuálních či homosexuálních, přináší. Singles zde nebyl srovnáván, jelikož nejde o soužití v pravém slova smyslu, tzn. alespoň společným bydlením či dítětem.

Z výše uvedeného tedy můžeme soudit, že manželství jako jediné právně upravuje vztahy jedinců v něm žijících, po celý jeho průběh, včetně doby po jeho rozpadu. Registrované partnerství je v mnohém, ale ne úplně, rovnocenné manželství. Oproti tomu se tedy nesezdané soužití jeví spíše jako problematické, kde záleží na dohodě a morálce takto kohabituujících jedinců.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PARTNERSKÁ SOUŽITÍ V DNEŠNÍ SPOLEČNOSTI

5.1 Cíle výzkumu a formulace výzkumných otázek

Cílem praktické části mé bakalářské práce bude zjistit, jaký typ partnerského soužití je v dnešní české společnosti preferován vzhledem k pohlaví, zda je volba soužití ovlivněna typem soužití rodičů, jaké nejdůležitější důvody vedou jedince k uzavření manželství, jak muži a ženy posoudí, zda-li je kariéra důvodem k odložení rodičovské role a jak dokážou lidé definovat pojem „žít single“.

K dosažení odpovědí jsem si položila tyto výzkumné otázky:

1. Preferují muži nesezdané soužití před manželstvím?
2. Preferují ženy život v manželství před nesezdaným soužitím?
3. Ovlivňuje soužití rodičů pohled jedince na jeho volbu partnerství?
4. Jaké důvody vedou jedince k uzavření manželství?
5. Je budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?
6. Jak je chápán v dnešní české společnosti „život single“?

5.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Pro svou práci jsem oslovila respondenty, kteří se rekrutovali z okruhu mých kolegů v zaměstnání, přátel, známých, vrstevníků mých dcer, které jsou vysokoškolskými studentkami, jimž jsem elektronickou cestou zaslala internetový odkaz na můj dotazník, uložený na veřejném portále www.vyplnto.cz, se žádostí o vyplnění a zároveň s prosbou, aby tento odkaz rozeslali mezi své známé a přátele.

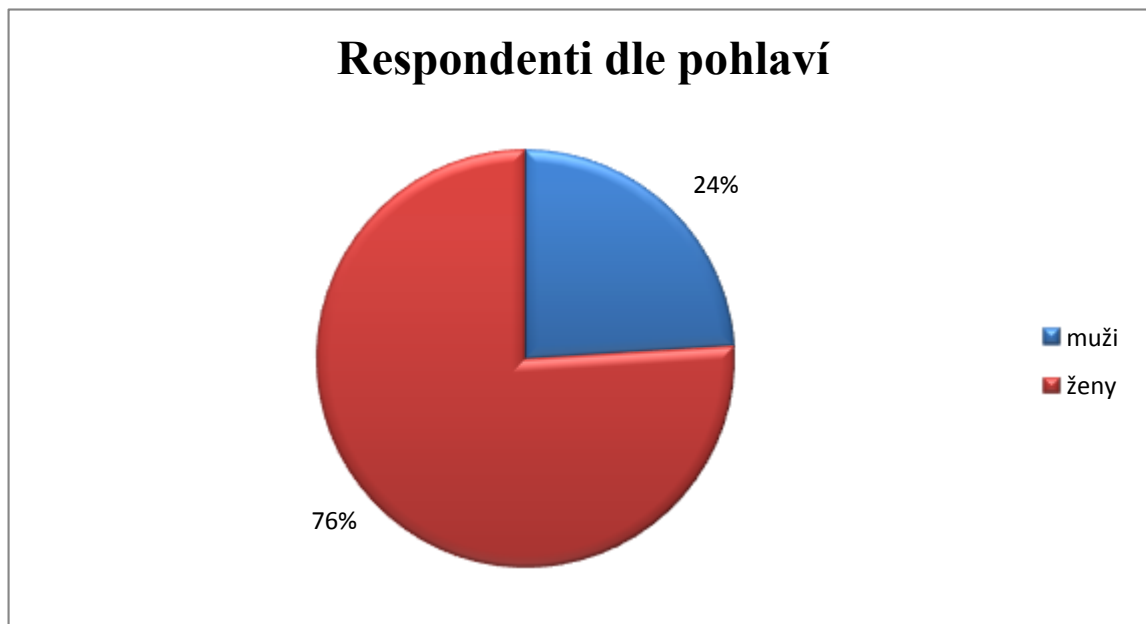
Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 423 respondentů ve věkovém rozmezí 16 – 72 let. Vzhledem k tomu, že jsem omezila věkovou hranici pro svůj výzkum až od 18-ti let, vyřadila jsem z hodnocení 4 dotazníky. Jeden dotazník byl zřejmě vyplněn špatně (uvedený věk byl 3 roky) a tři dotazníky vyplnili osoby, které byli mladší 18-ti let. Konečný celkový počet tedy činí 419 hodnocených dotazníků.

Pro úplnost uvádím tabulkové a grafické znázornění složení respondentů v číselném (Tab. 1, Tab. 2, Tab. 3) a procentuálním (Graf č. 1, Graf č. 2, Graf č. 3) vyjádření dle pohlaví, věku a dosaženého vzdělání.

Tab. 1. Charakteristika respondentů dle pohlaví

muži	ženy	celkem
101	318	419

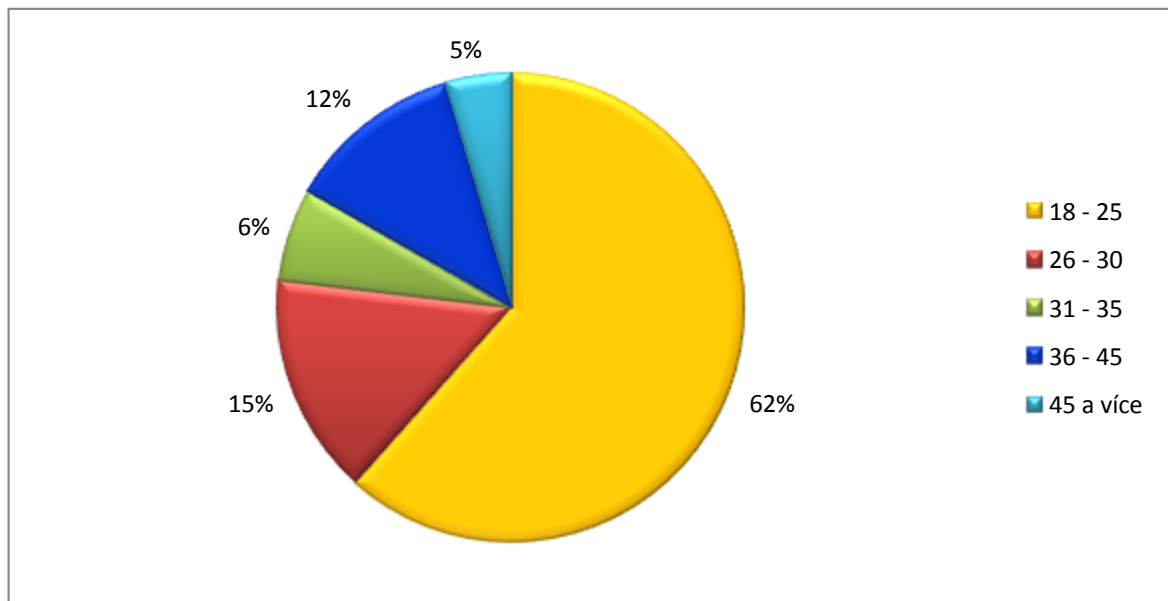
Graf č. 1 Charakteristika respondentů dle pohlaví

Tab. 2. Charakteristika respondentů dle věku

kohorta	muži	ženy	celkem
18 - 25	59	199	258
26 - 30	18	46	64
31 - 35	5	22	27
36 - 45	15	36	51
46 a více	4	15	19

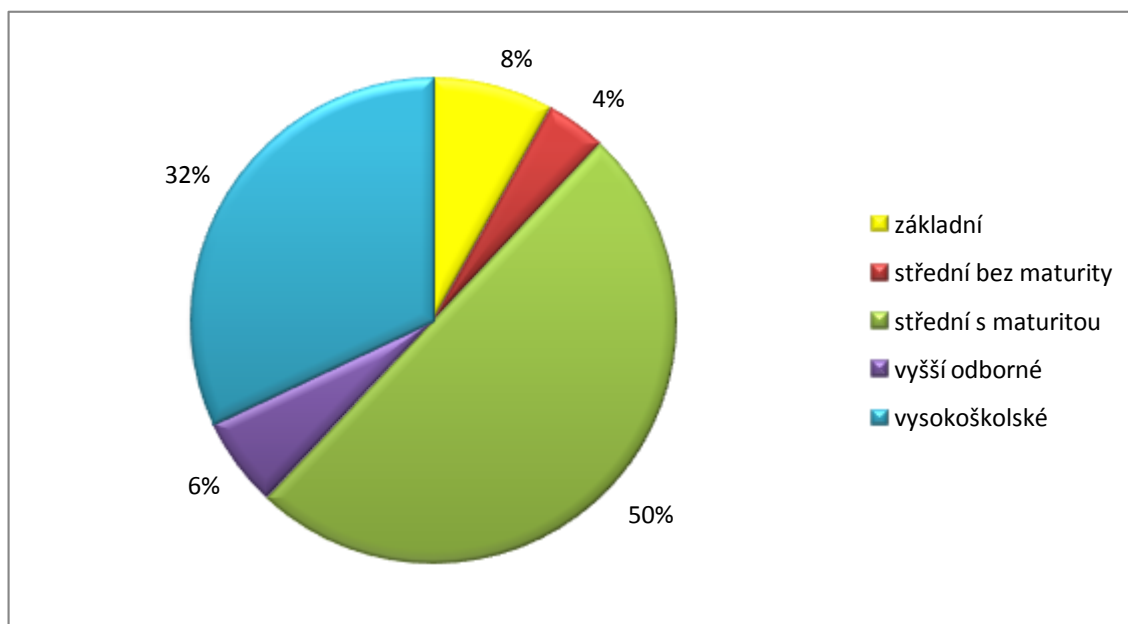
Graf č. 2 Charakteristika respondentů dle věku

Tab. 3. Charakteristika respondentů dle dosaženého vzdělání

	muži	ženy	celkem
základní	5	23	28
střední bez maturity	3	14	17
střední s maturitou	51	161	212
vyšší odborné	8	18	26
vysokoškolské	34	102	136

Graf č. 3 Charakteristika respondentů dle dosaženého vzdělání

5.3 Použité metody

Pro svůj výzkum jsem použila kvantitativní výzkum pomocí dotazníku. Tuto metodu jsem zvolila pro její možnost obsáhnout velký objem respondentů a získat velký počet informací v krátkém čase, což jsem považovala pro svůj výzkum za podstatné. Dále jde o šetření anonymní, tudíž se dá předpokládat, že respondenti budou odpovídat pravdivě. Dotazník jsem sestavila s cílem získat odpovědi na položené výzkumné otázky.

Dotazník, jehož přesné znění je uvedeno v *Příloze I* této práce, obsahuje 12 otázek. První tři otázky zjišťovaly tzv. tvrdá data, tj. pohlaví, věk a vzdělání respondentů. Další otázky se týkaly již samotného cíle výzkumu. Jednalo se o otázky uzavřené, polouzavřené a škálové. Dotazník jsem zveřejnila na serveru www.vyplnto.cz, který je dostupný pro širokou veřejnost a kde je možnost uveřejnění dotazníku pro každého, kdo chce získat data pro svůj výzkum. Přístup k vyplnění mého dotazníku byl možný v období od 18. do 26. února 2013.

V úvodu byli respondenti seznámeni s tématem výzkumu a požádáni o vyplnění dotazníku. Dále jsem vymezila věkovou hranici respondentů (18 let a výše), pro které je tento dotazník určen a uvedla informaci, za jakým účelem jsem tento dotazník vytvořila a kde budou výsledky použity. Vyplnění dotazníku bylo zcela anonymní, respondenti měli

i možnost napsat vzkaz či připomínku k mému dotazníku, kterou však nikdo z respondentů nevyužil.

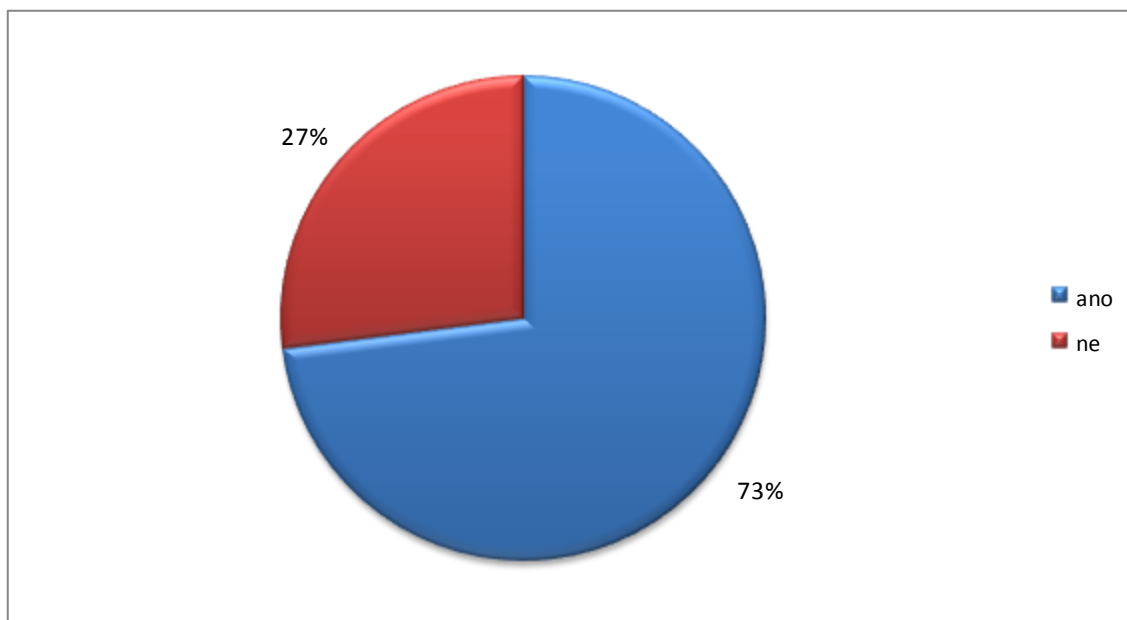
5.4 Výsledky

V této kapitole jsem se soustředila na vyhodnocení výsledků, které se vážou k jednotlivým otázkám, které byly uveřejněny v dotazníku. Otázky č. 1 – 3, týkající se pohlaví, věku a vzdělání respondentů, byly vyhodnoceny již v kapitole 5.2 této bakalářské práce.

Otázka č. 4 Žijete v současné době v partnerském vztahu?

Na tuto otázku bylo možno odpovědět ano či ne. Naprostá většina respondentů na tuto otázku odpověděla kladně 308 (73%). Záporně odpovědělo 111 respondentů (27%) (Graf č. 4).

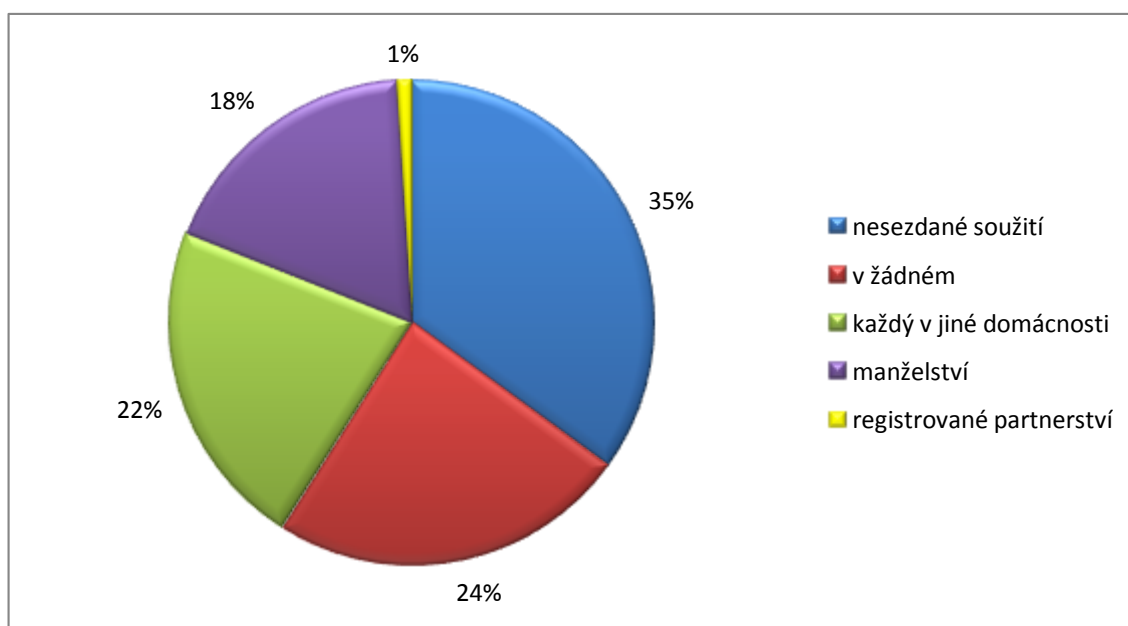
Graf č. 4 Žijete v současné době v partnerském vztahu?

Otázka č. 5 V jakém partnerském soužití v současné době žijete?

V této otázce byly nabídnuty jednotlivé formy partnerských soužití včetně alternativy bez partnera, z kterých si mohl respondent vybrat pouze jednu. K výběru byly nabídnuty tyto odpovědi: manželství, nesezdané soužití, každý v jiné domácnosti, registrované partnerství, v žádném. Největší skupinu tvořili respondenti, kteří žijí v nesezdaném soužití 148 (35%), následovali respondenti, kteří nežili v žádném partnerském vztahu 100 (24%), dále pak ti, kteří žijí odděleně, tedy každý v jiné domácnosti 95 (23%), předposlední skupinu tvořili ti, kteří žijí v manželství 74 (18%) a nejmenší podíl tvořili respondenti v registrovaném partnerství 2 (0,5%) (Graf č. 3).

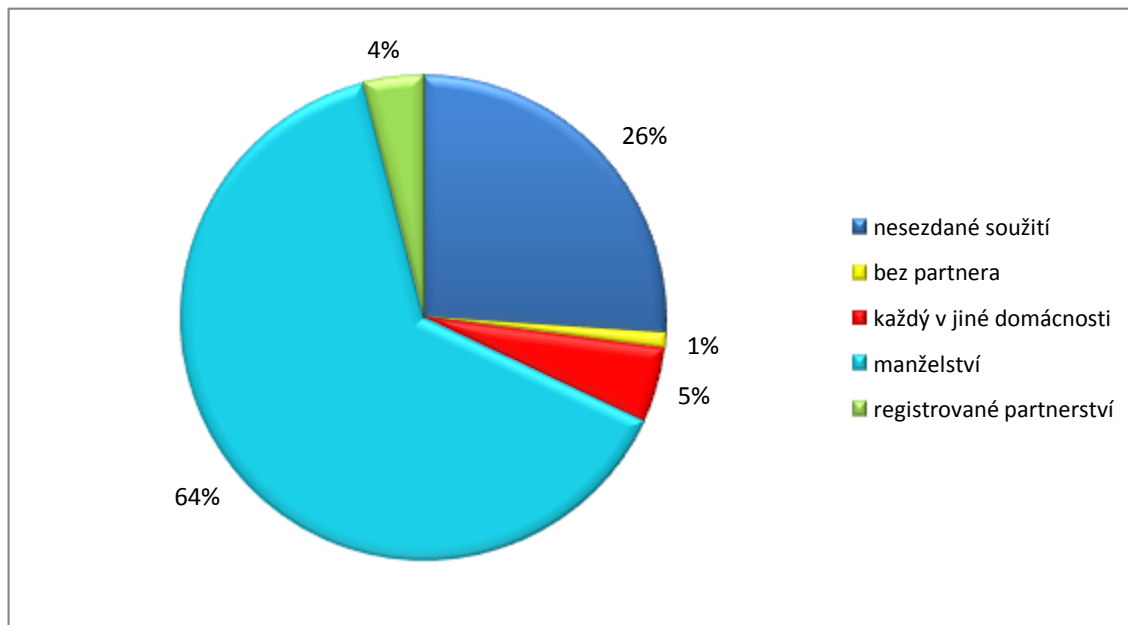
Graf č. 5 v jakém partnerském soužití v současné době žijete?

Otázka č. 6 Kterou formu soužití považujete pro svůj život za nejlepší?

V této otázce bylo stejně jako v otázce předchozí, respondentům nabídnuto několik možných odpovědí, z kterých mohli vybrat pouze jednu. Nabízené odpovědi byly v tomto znění: manželství, nesezdané soužití, každý v jiné domácnosti, registrované partnerství, bez partnera. Nejpočetnější skupinou respondentů zde byla ta, která vybrala manželství 268 (64%), následovala skupina, která zvolila nesezdané soužití 110 (26%), mnohem méně početná byla skupina respondentů, kteří volili soužití, kde je každý v jiné domácnosti

22 (5%), dále pak ti, kteří volili registrované partnerství 14 (4%) a pouze 5 (1%) respondentů vidí svůj život bez partnera (Graf č. 6).

Graf č. 6 Kterou formu soužití považujete pro svůj život za nejlepší?

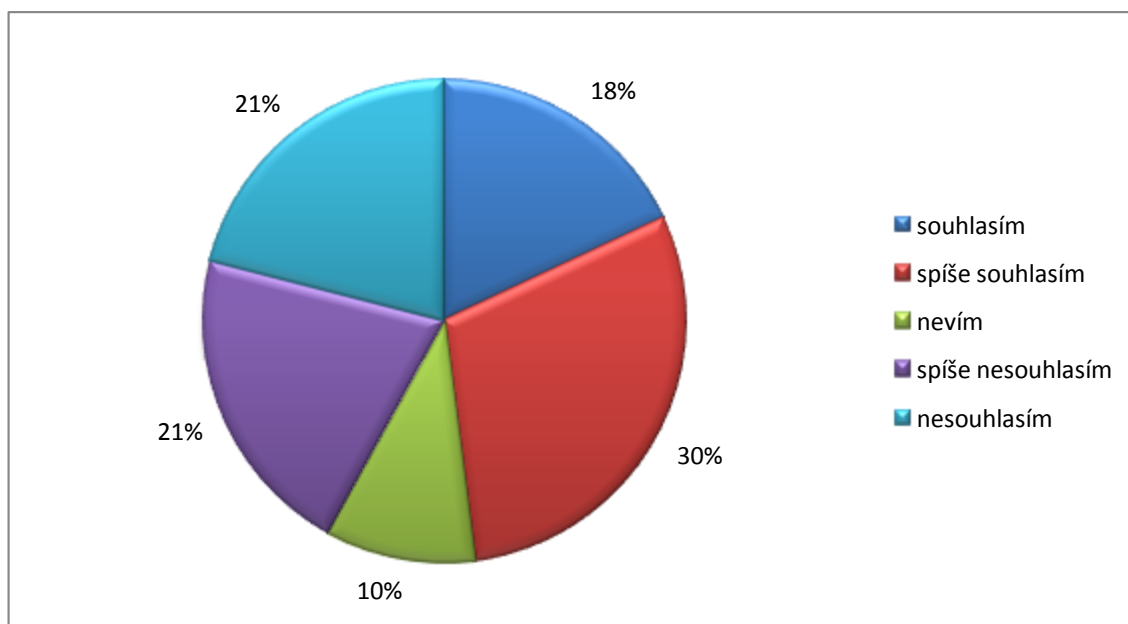
Otázka č. 7 Myslíte si, že volba Vašeho partnerského soužití je ovlivněna soužitím Vašich rodičů?

Zde byly respondentům nabídnuty odpovědi, které měly co nejlépe vyjádřit souhlas či nesouhlas respondenta s tímto výrokem. V rámci této otázky mohli respondenti vybírat z odpovědí: souhlasím, spíše souhlasím, nevím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím. Pro odpověď souhlasím se rozhodlo 76 (18%) respondentů, pro spíše souhlasím 122 (33%), pro nevím 44 (10%), pro spíše nesouhlasím 88 (21%) a pro nesouhlasím 89 (21%) respondentů (Tab. 4, Graf č. 7).

Tab. 4. Myslíte si, že volba Vašeho partnerského soužití je ovlivněna soužitím Vašich rodičů? (dle pohlaví)

	muž	žena	celkem
souhlasím	11	65	76
spíše souhlasím	25	97	122
nevím	12	32	44
spíše nesouhlasím	21	67	88
nesouhlasím	32	57	89

Graf č. 7 Myslíte si, že volba Vašeho partnerského soužití je ovlivněna soužitím Vašich rodičů?

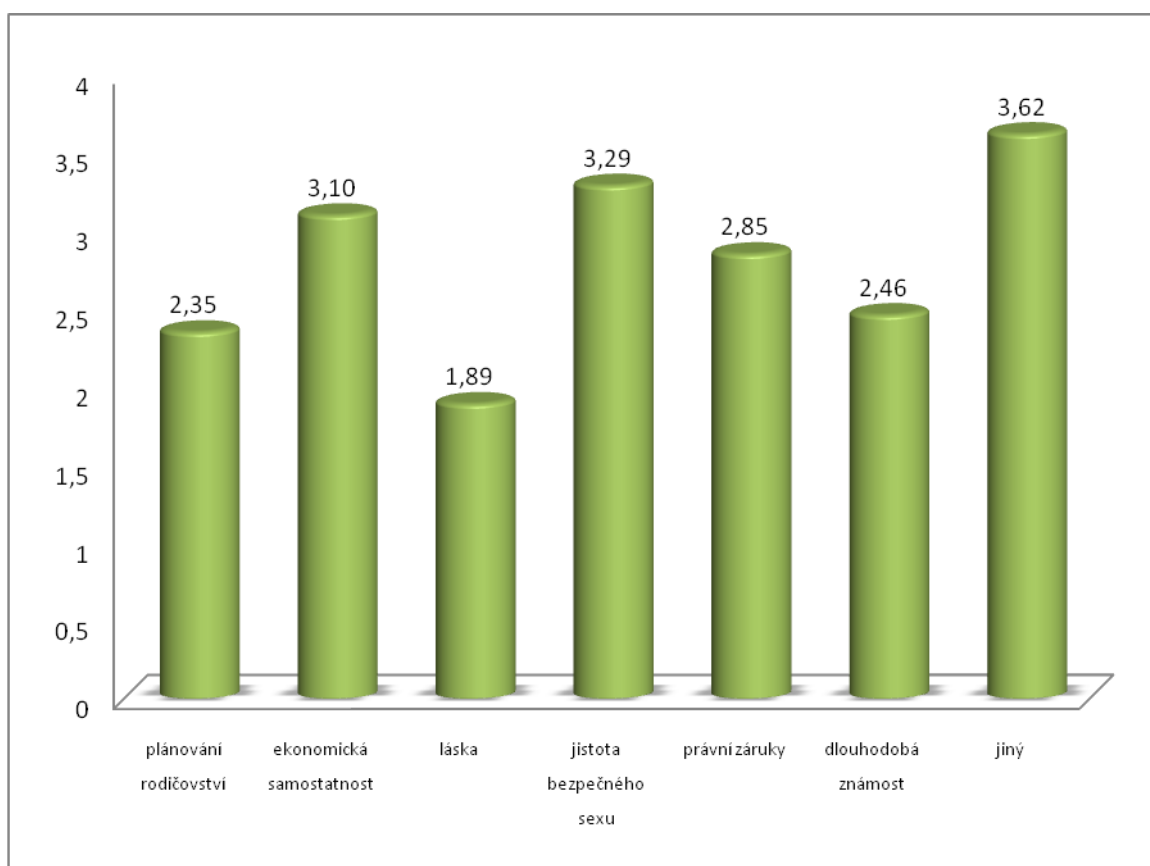
Otázka č. 8 Jaké důvody Vás vedli/vedou k uzavření manželství?

Tato otázka nabídla respondentům možnost odpovědět podle zadané škály 1 – 5, kde 1 značila nejdůležitější důvod oproti 5, která vyjadřovala nejméně důležitý důvod k uzavření manželství. Respondent mohl u každého nabídnutého důvodu uvést jakoukoliv jednu hodnotu dle její důležitosti pro respondenta. Nebylo zde podmínkou, že každá odpověď musela mít odlišnou hodnotu oproti ostatním. Bylo možno volit z těchto důvodů: plánování rodičovství, ekonomická nezávislost, láska, jistota bezpečného sexu, právní

záruky, dlouhodobá známost. Zároveň zde mohl respondent zvolit i „jiný“ důvod, který mohl popsat v následující otázce (otázka č. 9).

Tuto otázku jsem vyhodnotila vypočítáním průměru pro každý nabídnutý důvod. Nejnižší průměr měl tedy ten důvod, který byl pro respondenty nejdůležitějším a nejvyšší průměr ten, který byl pro respondenty nejméně důležitým pro uzavření manželství. Nejnižší průměr získala láska 1,87, následuje plánování rodičovství s průměrem 2,35, dlouhodobá známost průměr 2,46, právní záruky průměr 2,85, ekonomická samostatnost 3,10, jistota bezpečného sexu průměr 3,29 a jiný důvod získal průměr 3,62 (Graf č. 8).

Graf č. 8 Jaké důvody Vás vedli/vedou k uzavření manželství?

Otázka č. 9 Pokud jste zvolili v otázce č. 8 „jiný“ důvod, uveďte krátce Váš důvod.

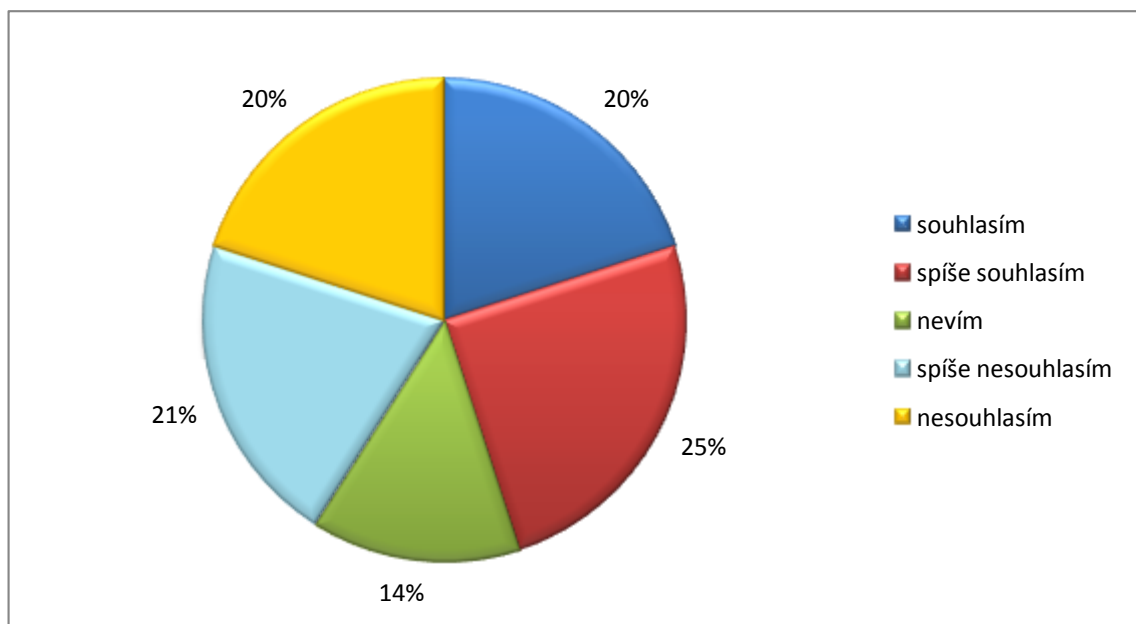
Tato otázka byla nepovinná. Záleželo na respondentovi, zda uvede jiný důvod než ty, které byly v předchozí otázce č. 8 nabídnuty. Tuto možnost využilo cca 25% respondentů, aby vyjádřili svůj důvod. Je však nutno uvést, že některé uvedené odpovědi

kopírovaly nabízené důvody, uvedené v předchozí otázce č. 8, vyjádřeny jinými slovy např. „když se mají dva rádi“, „máme se rádi“, „byl to partner mého života“, (viz láska), těhotenství, založení rodiny, příkladný vzor dětem (viz plánování rodičovství), informovanost o zdravotním stavu ze strany zdravotnických zařízení (viz právní jistota) aj. Dalšími důvody, které respondenti nejčastěji uváděli, byly např. tradice, tlak okolí, či „nechci zůstat sám“, „být rozvedená je ponižující“.

Otázka č. 10 Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?

Na tuto otázku se museli respondenti rozhodnout mezi odpověďmi: souhlasím, spíše souhlasím, nevím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím. Mohli volit pouze jednu odpověď. Nejvíce respondentů zvolilo spíše souhlasím 106 (25%), dále byly odpovědi zvoleny v přibližně stejném počtu, pro spíše nesouhlasím se vyjádřilo 88 (21%) respondentů, pro nesouhlasím 85 (20%), pro souhlasím 82 (20%) a 58 (14%) uvedlo nevím (Graf č. 9). Vyhodnocení těchto odpovědí jsem ještě rozlišila dle pohlaví respondentů (Tab. 5, Graf č. 10).

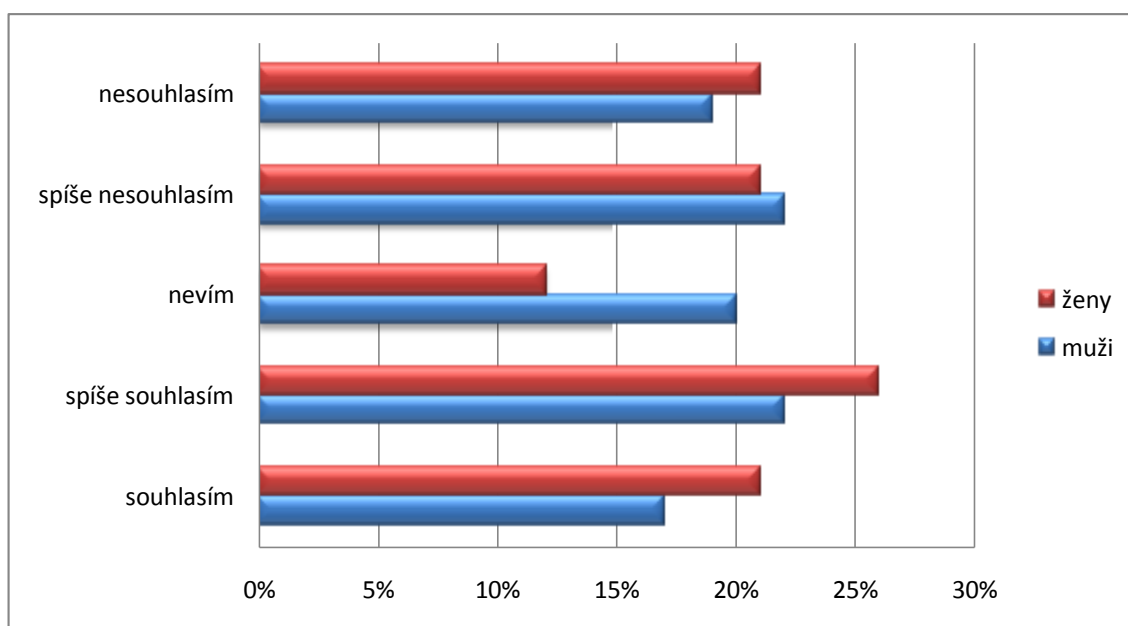
Graf č. 9 Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?

Tab. 5 Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?(dle pohlaví)

	muži	ženy	celkem
souhlasím	17	65	82
spíše souhlasím	23	83	106
nevím	20	38	58
spíše nesouhlasím	22	66	88
nesouhlasím	19	66	85

Graf č. 10 Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?(dle pohlaví)

Otázka č. 11 Co si představujete pod pojmem „žít single“?

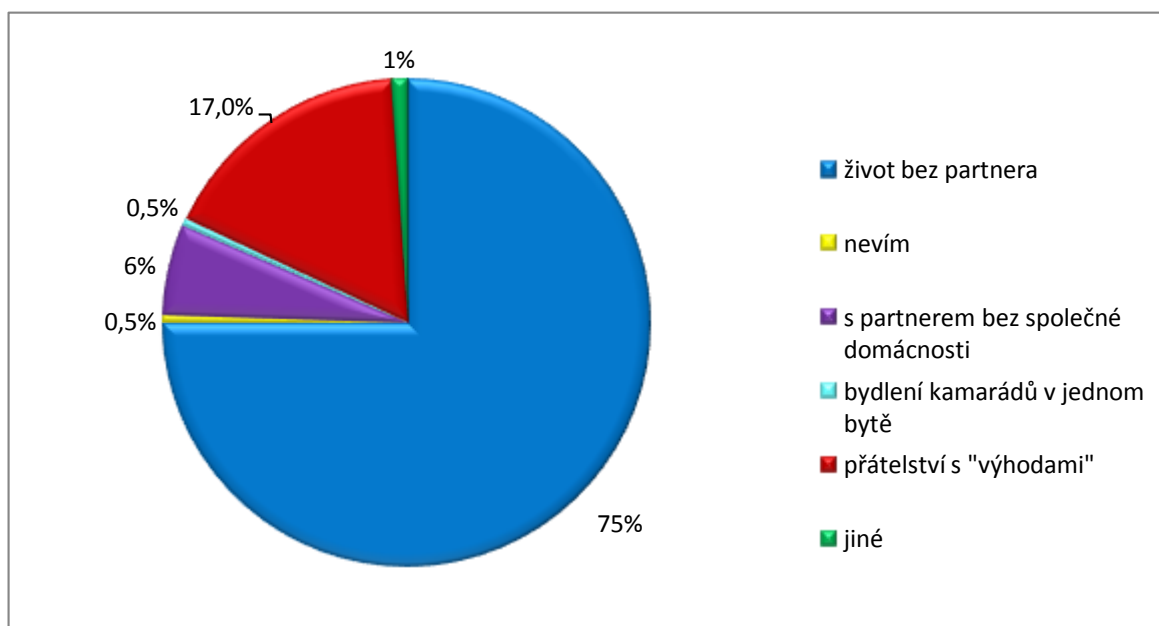
V této otázce byly respondentům nabídnuty odpovědi, z kterých mohli volit pouze jednu. Pokud si respondent nemohl z nabízených odpovědí vybrat, mohl zvolit odpověď „jiné“, kterou v následující otázce (otázka č. 12) vyjádřil vlastním názorem. Nabízené odpovědi byly: život bez partnera, přátelství s „výhodami“ (sex, společné dovolené apod.), život s partnerem bez společné domácnosti, bydlení kamarádů v jednom bytě, nevím, jiné. Naprostou převahou byla volba život bez partnera 315 (75%), dále přátelství s „výhodami“

69 (17%), život s partnerem bez společné domácnosti označilo 26 (6%) respondentů, bydlení kamarádů v jednom bytě volili 3 (1%), nevím 2 (1%) a jiné 4 (1%) respondenti (Tab. 6, Graf č. 11).

Tab. 6. Co si představujete pod pojmem „žít single“? (dle pohlaví)

	muži	ženy	celkem
život bez partnera	69	246	315
s partnerem bez společné domácnosti	6	20	26
přátelství s „výhodami“	24	45	69
bydlení kamarádů	1	2	3
nevím	0	2	2
jiné	1	3	4

Graf č. 11 Co si představujete pod pojmem „žít single“?

Otázka č. 12 Pokud jste zvolili v otázce č. 11 „jiné“, uveďte krátce svoji představu pojmu „žít single“.

Tato otázka byla pro respondenty nepovinná, svoji představu zde vyjádřilo sedm respondentů. Jejich názory, co si představují pod pojmem „žít single“ nepřinesly žádnou novou představu oproti uvedeným v předchozí otázce. Šlo spíše o jejich spojení jako je život bez partnera a zároveň partnerství s „výhodami“.

5.5 Závěry výzkumu

Cílem výzkumu bylo nalézt odpovědi na tyto výzkumné otázky:

1. Preferují muži nesezdané soužití před manželstvím?

Ze zúčastněných 101 respondentů mužského pohlaví volilo 30 mužů nesezdané soužití (Tab. 7), 56 mužů manželství (Tab. 8), s partnerem každý v jiné domácnosti volilo 6 mužů, bez partnera/ky by chtěli žít 4 muži a život v registrovaném partnerství si zvolilo 5 mužů. Z těchto výsledků nám vyplývá, že nesezdané soužití by ve svém životě preferovalo pouze necelých 30% oproti 55% mužů, kteří volili manželství. Zde si tedy můžeme odpovědět, že muži pro svůj život nepreferují nesezdané soužití před manželstvím.

Tab. 7. Preference mužů pro nesezdané soužití (v rozdělení dle jejich současného soužití)

Preference nesezdaného soužití	30 mužů	tvoří 29% z celkového počtu mužů věkový průměr 27 let
z toho žije:		
v nesezdaném soužití	12	
každý jinde	10	
v žádném soužití	8	
v manželství	0	

Tab. 8. Preference mužů pro manželství (v rozdělení dle jejich současného soužití)

Preference manželství	56 mužů	tvoří 55% z celkového počtu mužů věkový průměr 28,5 let
z toho žije:		
v nesezdaném soužití	14	
každý jinde	11	
v žádném soužití	20	
v manželství	11	

2. Preferují ženy život v manželství před nesezdaným soužitím?

Z počtu 318 žen, které vyplnily dotazník, vidí svůj život v manželství 212 žen (Tab. 9), nesezdané soužití volilo 80 žen (Tab. 10), s partnerem každý v jiné domácnosti si zvolilo 17 žen, v registrovaném partnerství vidí svůj život 9 žen a bez partnera jedna žena. Naprostou převahu tedy činí ženy, které pro svůj život preferují život v manželství (67%) před ženami, které chtějí žít v nesezdaném soužití 25%. Lze tedy říci, že ženy preferují manželství před nesezdaným soužitím.

Tab. 9. Preference žen pro manželství (v rozdělení dle jejich současného soužití)

Preference manželství	212 žen	tvoří 67% z celkového počtu žen věkový průměr 27 let
z toho žije:		
v nesezdaném soužití	75	
každý jinde	43	
v žádném soužití	37	
v manželství	57	

Tab. 10. Preference žen pro nesezdané soužití (v rozdělení dle jejich současného soužití)

Preference nesezdaného soužití	80 žen	tvoří 25% z celkového počtu žen věkový průměr 25 let
z toho žije:		
v nesezdaném soužití	36	
každý jinde	20	
v žádném soužití	21	
v manželství	3	

3. Ovlivňuje soužití rodičů pohled jedince na jeho volbu partnerství?

K tomuto výroku se přiklonilo svým kladným vyjádřením (souhlasím, spíše souhlasím) 48% respondentů, z kterých tvořily ženy početnější skupinu (51%). Svůj nesouhlas (nesouhlasím, spíše nesouhlasím) s tímto výrokem vyjádřilo 42% respondentů, z kterých tvořily muži početnější skupinu a to 53%. 10% respondentů nedokázalo tento výrok posoudit. Z výsledků tedy vyplývá, že respondenti, především ženy, považují soužití rodičů za možný ovlivňující faktor pro jedince při jeho rozhodování o partnerském soužití. Neméně početnou však byla i skupina těch, kteří vyjádřili nesouhlas (nesouhlasím, spíše nesouhlasím), kde většinu tvořili muži, a to 53%. Nelze tedy na tuto otázku jednoznačně odpovědět, zda soužití rodičů má či nemá vliv na naše rozhodování o partnerském soužití.

4. Jaké důvody vedou jedince k uzavření manželství?

Na základě tohoto vyhodnocení byla pro respondenty nejdůležitějším důvodem k uzavření manželství láska s průměrem 1,87, následuje plánování rodičovství s průměrem 2,35, dlouhodobá známost s průměrem 2,46, právní záruky s průměrem 2,85, ekonomická samostatnost s průměrem 3,10, jistota bezpečného sexu získala průměr 3,29 a jinému důvodu dali respondenti nejmenší důležitost s průměrem 3,62. Na základě těchto výsledků můžeme říci, že pro většinu respondentů je uzavření manželství především citovou záležitostí a také jako krok pro založení rodiny.

5. Je budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?

U této otázky jsem se soustředila nejen na srovnání odpovědí za všechny respondenty, ale i na oddělené srovnání odpovědí u mužů a žen. K tomuto vyhodnocení mě vedly především rozdílné role mužů a žen při výchově dítěte, kdy především pro ženy, jako budoucí matky, je volba mezi dítětem a kariérou složitější než u mužů. Pokud se soustředíme na odpovědi žen, necelá polovina (47%) spíše souhlasila či souhlasila, že budování kariéry je důvodem k odložení rodičovské role. Na druhou stranu ale téměř stejné procento žen (42%) spíše nesouhlasilo či nesouhlasilo, že by budování kariéry bylo důvodem rodičovskou roli odkládat. U mužů 40% považuje budování kariéry jako důvod k odložení rodičovské role, téměř stejné procento mužů (41%) vyslovilo spíše nesouhlas či nesouhlas s tímto výrokem. Na základě výsledků nelze tedy jednoznačně odpovědět na tuto výzkumnou otázku, vzhledem k tomu, že odpovědi mužů a žen byly velmi vyrovnané a nepřikláněly se nijak výrazně pro souhlas či nesouhlas s tímto výrokem.

Z tohoto důvodu jsem se zaměřila na podrobnější rozbor odpovědí respondentů dle kohort (viz *Příloha II*). Zajímalo mne, zda existuje vyrovnaný poměr i mezi jednotlivými kohortami u mužů a u žen, které jsou charakterizovány v kapitole 5.2, Tab. 2. této práce. Zde je už vidět patrný rozdíl především u žen. Pro ženy do 25-ti let je názor na tento výrok spíše souhlasný (56%) oproti nesouhlasnému stanovisku (29%). Poměr se s přibývajícím věkem mění a u žen v kohortě 36 - 45 let či starších je poměr opačný, kdy svůj souhlas vyjádřilo pouze 20% žen oproti nesouhlasu (78%). U mužů nedošlo k žádnému posunu oproti výše uvedenému, tedy, že poměr souhlasu a nesouhlasu byl stejně vyrovnaný i mezi jednotlivými kohortami

6. Jak je chápán v dnešní české společnosti „život single“?

Na tuto otázku naprostá většina dotázaných odpověděla, že „život single“ pro ně představuje život bez partnera. Takto se vyjádřilo 246 žen a 69 mužů, což tvoří celkem 75% všech respondentů. Druhou nejpočetnější skupinou byla ta, která chápe „život single“ jako kamarádství s „výhodami“, tedy nemít s partnerem žádné závazky mezi sebou, nemít společné bydlení a trávit spolu čas pouze za nějakým účelem, jako je například sex, společná dovolená apod. Respondenti, kteří vidí „život single“ jako život s partnerem bez společné domácnosti, tvořili třetí nejpočetnější skupinu. Společné bydlení kamarádů nezískalo ani 1% z odpovědí respondentů. Z výsledků tedy mohu pouze usuzovat, že pro

většinu respondentů evokuje slovo „single“ český výraz „sám“ či „svobodný“, tedy život o samotě a proto volili odpověď život bez partnera.

5.6 Diskuze

Na základě výzkumného šetření bylo mým cílem zjistit, jaké partnerské soužití vidí muži a ženy pro svůj život jako ideální, dále mne zajímalo, jaký názor mají lidé na budování kariéry s ohledem na založení rodiny, zda souhlasí s názorem, že soužití rodičů nás může ovlivnit při rozhodování, v jakém partnerském soužití budeme chtít žít, jaké nejdůležitější důvody vedou muže a ženy k uzavření manželství a také mne zajímalo, co si dnešní společnost představuje pod pojmem „žít single“.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že 55% mužů a 67% žen vidí svůj život v manželství a 29% mužů a 25% žen preferuje pro svůj život nesezdané soužití. Ve vztahu k otázce preference manželství mne zajímala i skutečnost, kolik těchto respondentů žije v současné době v partnerském soužití a v jaké jeho formě. Zde se ukázalo, že jen čtvrtina mužů a pětina žen žije v manželství.

Je tedy velmi povzbudivé, že většina respondentů, a to, jak mužů, tak i žen, preferuje manželství jako nejlepší formu partnerského soužití ve svém životě. Otázkou pro nás však zůstává, zda skutečně dojde k naplnění jejich představ, což nám může ukázat jen budoucnost a další výzkumy.

Otázka vlivu soužití rodičů na rozhodování o našem partnerském soužití byla pro mne otázkou, na kterou jsem si sama nedokázala přesně odpovědět. Výsledky nám ukázaly, že odpovědi respondentů byly téměř vyrovnané, jak na straně souhlasu i nesouhlasu s touto otázkou. Lze tedy říci, že zde šlo o velmi subjektivní názor každého z respondentů a domnívám se, že velký vliv tu měla na rozhodnutí respondenta ta skutečnost, v jakém rodinném zázemí vyrůstal a zda toto zázemí bylo harmonické, bez ohledu na to, v jakém soužití rodiče žili.

Dotazem na důvody, které by/vedli respondenty k uzavření manželství jsem chtěla zmapovat priority dnešních lidí, co pro ně uzavření manželství znamená. Výsledky ukázaly, že láska a plánování rodičovství jsou na prvních místech. Vyšší prioritu si získal i důvod dlouhodobé známosti, z čehož lze usuzovat, že uzavření manželství je dalším krokem ve vztahu dvou lidí. Výsledky jsou podle mého názoru pozitivní, protože pro lidi je

láska, jako důležitý cit v životě člověka, tím motivujícím důvodem pro uzavření manželství. Neméně pozitivním výsledkem je i to, že respondenti, kteří chtějí založit rodinu, považují institut manželství za důležitý.

V otázce na budování kariéry ve vztahu k rodičovské roli, ukázala v prvních výsledcích spíše rovnováhu mezi odpověďmi. Vzhledem k tomu, že odpovědi žen, jako budoucích matek, jsem zde viděla jako více směřodatné než odpovědi mužů, udělala jsem si podrobnější rozbor odpovědí ve vztahu k věkovým skupinám. Zde se ukázalo, že pro ženy ve věku 18 – 25 let je budování kariéry důvodem k odložení rodičovství s vyšším věkem respondentek se poměr mezi souhlasem a nesouhlasem s touto otázkou měnil. Ženy ve věku 36 – 45 byly už opačného názoru a budování kariéry neviděly jako důvod k odložení rodičovství (*viz Příloha II*).

Toto můžeme vysvětlit tím, že pohled, který máme v mládí, se postupem času a získanými zkušenostmi mění a problémy, které se zdály v mládí jako problematické a těžko řešitelné nejsou z pohledu vyššího věku tak neřešitelné.

Poslední řešenou otázkou byl dotaz na to, co si respondenti představují pod pojmem „žít single“. Tuto otázku jsem zvolila z toho důvodu, že ani v odborných publikacích, které řeší a mapují naši českou společnost, nevychází jednoznačné vysvětlení takto označeného způsobu života. Nabízené odpovědi jsem nastavila podle nejvíce zmiňovaných v médiích. Výsledkem byla většinová odpověď (75%), která definovala „život single“ jako život bez partnera.

Provedený výzkum dokázal zodpovědět všechny výzkumné otázky. Pokud bych měla možnost provést další výzkum na podobné téma, zaměřila bych se podrobněji na otázku vlivu partnerského soužití rodičů na rozhodování jedince při jeho volbě soužití. Domnívám se, že tato problematika je velmi důležitá, jelikož je úzce svázána s rodinným prostředím a životem rodiny vůbec. Pokud tedy rodina nefunguje, je nasnadě, že jedinec, který z takovéto rodiny odchází do života, může mít z partnerství muže a ženy spíše negativní dojem. Může to být pro něj signálem, že partnerství dvou lidí není funkční a bude spíše upřednostňovat soužití s partnerem bez společné domácnosti či např. život „single“. Výzkum rodinného prostředí si vyžaduje subjektivnější metodu rozhovoru spojenou s dotazníkovým šetřením, v rámci kvalitativního výzkumu.

ZÁVĚR

Česká společnost je v současné době téměř čtvrtstoletí pod vlivem mnoha změn, týkajících se nejen politiky, ale i sociální a ekonomické sféry. Tyto změny přinesly např. možnost cestování, vzdělávání se, práce a studia v zahraničí, soukromého podnikání, ale i změny v demografickém chování lidí a uvolnění sociálních norem a pravidel. To se projevilo ve snížení počtu narozených dětí, zvýšení rozvodovosti, nárůstu počtu dětí narozených mimo manželství, poklesu sňatečnosti. Společně s těmito změnami vznikly nové formy soužití jedinců a snížily se počty těch, kteří žijí v manželství.

Na pozadí těchto proměn se ve společnosti utváří či mění názory, postoje, hodnoty. Požadavky trhu práce, uspořádání partnerského života, výchova, vzdělání, ekonomická a sociální politika státu, působení všudypřítomných médií – to je malý výčet toho, co musí jedinec sdílet, co jej ovlivňuje a směřuje v jeho rozhodnutích.

Výše uvedené skutečnosti mě přivedly k vypracování této bakalářské práce, jejímž cílem bylo zmapovat nové formy partnerských soužití, vybrat a popsat několik vlivů, které na nás působí a které jsem považovala za důležité a krátce nahlédnout do názorů společnosti včetně ekonomického a právního pohledu. Praktickou část práce jsem zaměřila na zjištění preference partnerského soužití dnešní populace, na to, jak jedinec vnímá soužití rodičů pro svou volbu partnerství, jaké důvody jej vedou k uzavření manželství, zda považuje budování kariéry za faktor, který může odložit rodičovskou roli a zda je chápán život „single“ jako život o samotě bez partnera nebo jako jiná forma volného soužití partnerů.

Na základě výsledků průzkumu musím konstatovat, že ač statistiky vykazují nízké procento sňatečnosti a zvyšující se procento dětí narozených mimo manželství, považuje větší část respondentů partnerský život v manželství za ideální. Pro život v manželství se rozhodují především z emocionálního hlediska (lásky), tak i z hlediska praktického (založení rodiny). Na druhou stranu musím poukázat na to, že jen někteří z těchto respondentů, kteří preferují manželství, v tomto partnerském soužití skutečně žijí. Podle výsledků průzkumu se jednalo o necelých 20% mužů a 27% žen. To mě přivádí k názoru, že reálné chování ne vždy odpovídá deklarovaným postojům.

Zde vidím úkol pro sociální pedagogiku v pomoci jedincům či skupinám orientovat se v nově vzniklém prostředí demokratické společnosti, kde má každý možnost volby partnerského soužití. V rámci socializace dětí a mladých lidí, je třeba upozorňovat na

možné problémy a odchylky, které alternativní formy soužití můžou přinést, oproti zákonem upravenému manželství. Jako důležitým prvkem zde vidím především výchovu a kladný vzor v rodině a dále pak vzdělávání ve vzdělávacích institucích, v jejichž kurikulu jsou obsaženy cíle ke zvyšování povědomí o partnerských vztazích, sexuálním chování a rodinných hodnotách.

Dalším prvkem v pomoci jedincům a skupinám orientovat se v nových životních situacích je celoživotní vzdělávání. Vzhledem k tomu, že dnešní společnost zahrnuje několik generací, které byly vychovávány v různých politických a společenských systémech, jedná se spíše o resocializaci těchto dospělých jedinců, kteří byli vychováni v socialistickém státě a již mají utvořen hodnotový systém a zvnitřněny morální a sociální normy. O resocializaci či jakémisi upgradu lze uvažovat i z toho důvodu, že se tito dospělí jedinci učí nově sžívat s těmi, kteří byli dříve ze společnosti vyloučeni.

Závěrem bych ráda uvedla, že je zatím otázkou, zda přechod od manželské rodiny k alternativním partnerským soužitím, bude přínosem pro naši společnost. To nám však ukáže budoucnost a empirie. Stále si však myslím, že tradiční manželská rodina zůstane pro společnost jejím „stavebním prvkem“, která však bude adaptována na nové společenské podmínky.

„Od nepaměti žili lidé v rodinách. Nevíme o žádném období, ve kterém by tomu tak nebylo. A nevíme o žádných lidech, kteří by dokázali nadlouho zrušit, nebo něčím nahradit rodinu.... Znovu a znovu, navzdory navrhovaným změnám a v současnosti probíhajícím experimentům, potvrzují lidská společenství svoji závislost na rodině jako základní jednotce lidského života – na rodině sestávající se z otce, matky a dětí“.

Antropoložka Margaret Mead

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) Zákon č. 94/1963 Sb., Zákon o rodině, v platném znění
- 2) Zákon č. 115/2006 Sb., Zákon o registrovaném partnerství, v platném znění
- 3) Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, v platném znění
- 4) Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o dani z příjmů, v platném znění
- 5) Zákon č. 155/1995 Sb., Zákon o důchodovém pojištění, v platném znění

- 6) Farková, M., 2009. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-2480-5

- 7) Giddens, A., 2003. *Sociologie*. Praha: Argo. ISBN 80-7203-124-4

- 8) Goody, J., 2006. *Proměny rodiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 80-7106-396-7

- 9) Jandourek, J., 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál s.r.o. ISBN 80-7178-535-0

- 10) Janošová, P., 2000. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN 80-7184-954-5

- 11) Jiráček, J., Köpplová, B., 2009. *Masová média*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-466-3

- 12) Katrňák T., Lechnerová, Z., Pakosta, P., Fučík, P., 2010. *Na prahu dospělosti*. Praha: Dokořán. ISBN 978-80-7363-352-3

- 13) Katrňák, T., 2011. *Sociologické proměny podoby české rodiny* In Boková L., Bukovská L., Katrňák T. a kol. (Eds.) *Rodiče, děti a jejich problémy*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. ISBN 978-80-904920-1-1

- 14) Kraus, B., Poláčková, V., et al., 2001. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2

- 15) Matoušek, O., 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: SLON. ISBN 80-86429-19-9
- 16) Meyrowitz, J., 2006. *Všude a nikde*. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN 80-246-0905-3
- 17) Možný, I., 2002. *Sociologie rodiny*. Praha: SLON. ISBN 80-86429-05-9
- 18) Možný, I., 2011. *Rodina a společnost*. Praha: SLON. ISBN 978-80-86429-87-8
- 19) Musil, J., 2003. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia. ISBN 80-7220-157-3
- 20) Potůček, M., Mašková, M. a kol., 2009. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1655-1
- 21) Roth, J., 2005. *Mediální výchova v Čechách – tištěná média*. Praha: Tutor, s.r.o. ISBN 80-86700-25-9.
- 22) Seidl, J. a kolektiv, 2012. *Od žaláře k oltáři*. Brno: Host – vydavatelství s.r.o. ISBN 978-80-7291-585-6
- 23) Thompson, J.B., 2004. *Média a modernita*. Nakladatelství Karolinum. ISBN 80-246-0652-2
- 24) Veselá, R. a kol., 2005. *Rodina a rodinné právo*. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o. ISBN 80-86432-93-9
- 25) Tomášek, M., 2003. *Singles v České republice in Gender, rovné příležitosti, výzkum – bulletin*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISSN 1213-0028

- 26) Černá, K., 2005. *Analýza: Nesezdaná soužití v ČR podle výsledků SLDB*. [online] In Demografický informační portál [cit. 2012-10-23]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=65
- 27) ČSÚ, 2011, 2012. *Základní údaje o reprodukčním chování - demografická statistika ČSÚ*. [online]. In Český statistický úřad [cit. 2012-10-6]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/66002DE649/\\$File/141711k1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/66002DE649/$File/141711k1.pdf), <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/coby031312.doc>
- 28) Dudová, R. *Rodina a rodiny – formy soukromého života v České republice v rámci projektu Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života v ČR*. [online] In Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.soc.cas.cz/promeny/info/cz/25017/Kvantitativni-vyzkum.html>
- 29) Hollá, K., 2008. *Rodina nebo kariéra* [online]. In AZrodina.cz [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.azrodina.cz/2436-rodina-nebo-kariera>
- 30) Kutálková, P., Valdrová, J., Buryánek, J., 2005. *Gender a média in projekt Varianty – IKV*. [online] Praha: Člověk v tísní, o.p.s. [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/07_gender/IKV2_07_04_gender_a_media.pdf
- 31) MPSV, 2005. *Národní koncepce rodinné politiky*. [online]. In Ministerstvo práce a sociálních věcí, [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf
- 32) Paloncyová, J., Šťastná, A. 2012. *Sňatek a rozchod jako dva možné způsoby ukončení nesezdaného soužití*. [online] In Demografie, revue pro výzkum populačního vývoje [cit. 2013-2-5]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/9300438BD7/\\$File/e-180312q3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/9300438BD7/$File/e-180312q3.pdf)
- 33) Poncarová, L., 2012. *Manželství na dálku*. [online]. In Psychologie.cz, [cit. 2012-10-23]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/manzelstvi-na-dalku/#c12443>

- 34) Vítěčková, M., Jílková, L., 2011. *Nesezdané soužití – otázka pojmenování*. In Lidé města. [online] [cit. 2012-10-23]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/index.php?id=758>
- 35) Tabery, P., 2012. *Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2012*. [online]. In Sociologický ústav AV ČR v.v.i., [cit. 2012-12-2]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- ČSÚ Český statistický úřad
- DP Zákon o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb.
- MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
- OZ Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.
- ZDP Zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb.
- ZoR Zákon o rodině č. 94/1963 Sb.
- ZRP Zákon o registrovaném partnerství č. 115/2006 Sb.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Charakteristika respondentů dle pohlaví	33
Graf č. 2 Charakteristika respondentů dle věku	34
Graf č. 3 Charakteristika respondentů dle dosaženého vzdělání	35
Graf č. 4 Žijete v současné době v partnerském vztahu?	36
Graf č. 5 v jakém partnerském soužití v současné době žijete?	37
Graf č. 6 Kterou formu soužití považujete pro svůj život za nejlepší?	38
Graf č. 7 Myslíte si, že volba Vašeho partnerského soužití je ovlivněna soužitím vašich rodičů?	39
Graf č. 8 Jaké důvody Vás vedli/vedou k uzavření manželství?	40
Graf č. 9 Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?	41
Graf č. 10 Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?	42
Graf č. 11 Co si představujete pod pojmem „žít single“?	43

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Charakteristika respondentů dle pohlaví	33
Tab. 2. Charakteristika respondentů dle věku	33
Tab. 3. Charakteristika respondentů dle dosaženého vzdělání	34
Tab. 4. Myslíte si, že volba Vašeho partnerského soužití je ovlivněna soužitím Vašich rodičů? (dle pohlaví)	38
Tab. 5. Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role? (dle pohlaví)	41
Tab. 6. Co si představujete pod pojmem „žít single“? (dle pohlaví)	43
Tab. 7. Preference mužů pro nesezdané soužití (v rozdělení dle jejich současného soužití)	44
Tab. 8. Preference mužů pro manželství (v rozdělení dle jejich současného soužití)	45
Tab. 9. Preference žen pro manželství (v rozdělení dle jejich současného soužití)	45
Tab. 10. Preference žen pro nesezdané soužití (v rozdělení dle jejich současného soužití)	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I Dotazník

Příloha II Rozbor odpovědí respondentů dle kohort

PŘÍLOHA I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

chci Vás tímto požádat o vyplnění dotazníku, který se týká partnerských vztahů. Dotazník je určen pro muže a ženy starších 18ti let. Výsledky použiji do své bakalářské práce na téma "Partnerská soužití v dnešní společnosti". Děkuji D. Nováková

1. Jste – muž, žena

2. Kolik je Vám let? (uved'te)

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- střední bez maturity
- střední s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

4. Žijete v současné době v partnerském soužití?

- ano
- ne

5. V jakém partnerském soužití v současné době žijete?

- manželství
- nesezdané soužití
- každý v jiné domácnosti
- registrované partnerství
- bez partnera

6. Kterou formu soužití považujete pro svůj život za nejlepší?

- manželství
- nesezdané soužití
- každý v jiné domácnosti
- registrované partnerství
- bez partnera

7. Myslíte si, že volba Vašeho partnerského soužití je ovlivněna soužitím Vašich rodičů?

- souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- nesouhlasím

8. Jaké důvody vás vedli/vedou k uzavření manželství? (1 – nejdůležitější, 5- nejméně důležité)

- plánování rodičovství
- ekonomická samostatnost
- láska
- jistota bezpečného sexu
- právní záruky
- dlouhodobá známost
- jiný

9. Pokud jste v otázce č. 8 zvolili „jiný“ důvod, uveďte krátce Váš důvod (nepovinná otázka)

10. Je/bylo pro Vás budování kariéry důvodem k odložení rodičovské role?

- souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- nesouhlasím

11. Co si představujete pod pojmem „žít single“?

- život bez partnera
- s partnerem bez společné domácnosti,
- přátelství s „výhodami“ (sex, společné dovolené apod.)
- bydlení kamarádů v jednom bytě
- nevím
- jiné

12. Pokud jste zvolili v otázce č. 11 „jiné“, uveďte krátce vlastní představu pojmu „žít single“ (nepovinná otázka)

PŘÍLOHA II: ROZBOR ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ DLE KOHORT

kohorta	odpověď	muži	ženy	celkem
18 - 25	souhlasím spíše souhlasím	21	112	133
	nevím	10	29	39
	spíše nesouhlasím nesouhlasím	26	58	84
26 - 30	souhlasím spíše souhlasím	8	18	26
	nevím	1	3	4
	spíše nesouhlasím nesouhlasím	9	25	34
31 - 35	souhlasím spíše souhlasím	2	7	9
	nevím	0	3	3
	spíše nesouhlasím nesouhlasím	5	12	17
36 – 45	souhlasím spíše souhlasím	4	6	10
	nevím	3	2	5
	spíše nesouhlasím nesouhlasím	7	28	30
46 a více	souhlasím spíše souhlasím	1	5	6
	nevím	0	1	1
	spíše nesouhlasím nesouhlasím	5	9	14